

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

eská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Blesková válka

Jiří Podhradský

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

eská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

Blesková válka

Jiří Podhradský

Vedoucí práce:

PhDr. Roman Kodet, Ph.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, červenec 2013

.....

Úvod.....	6
1. Blesková válka (Blitzkrieg) – koncepce nové strategie	9
2. Heinz Guderian – „otec“ Blitzkriegu.....	10
2.1. Začátky Heinze Guderiana.....	11
2.2. Guderian – vznik Panzertruppe	11
3. Erich von Manstein.....	15
4. První zkušenosti pozemních jednotek – anšlus Rakouska 1938.....	17
5. Německý Blitzkrieg.....	18
5.1. První vítězství – Blitzkrieg v Polsku	19
5.2. Průběh tažení	19
5.3. Rekapitulace tažení.....	22
5.4. Vítězné tažení na Západě - přípravy a plány na tažení	23
5.5. Blitzkrieg ve Francii	27
5.6. Útok do Francie	27
5.7. Hitlerův rozkaz k zastavení.....	29
5.8. Pokračování tažení.....	30
5.9. Výsledek tažení.....	31
6. Tanky	34
6.1. Panzer III a Panzer IV.....	35
6.2. Char B-1.....	36
6.3. Somua S-35.....	37
6.4. M4 Sherman	37
6.5. T-34	38
6.6. Tiger	39
6.7. Panther.....	40
7. Německo versus Sovětský svaz – obrat ve válce.....	41
7.1. Německé tažení na Balkán a jeho důsledek pro tažení do Sovětského	42

	lo SSSR.....	44
7.3.	Tažení do Ruska	46
7.4.	Neúspěch Němců u Moskvy	48
7.5.	Příčiny německého neúspěchu v roce 1941	50
8.	Situace v Rusku se obrací.....	52
8.1.	Georgij Žukov.....	53
8.2.	Zlom v roce 1943 – Kursk	53
8.3.	Kursk	54
8.4.	Rok 1944 - sovětské vítězství.....	55
8.5.	Závěr: Proč skončil německý blitzkrieg a proč uspěl Sovětský svaz?	57
9.	Blitzkrieg v severní Africe.....	58
9.1.	Erwin Rommel	60
9.2.	Rommel v Africe	61
9.3.	Rommelův úspěch	63
9.4.	Montgomery v Africe a obrat ve válce.....	64
9.5.	Taktika v Africe	66
10.	Blesková válka – úspěch či neúspěch nové doktríny?	67
10.1.	Německý úspěch.....	67
10.2.	Příčiny obratu a porážky.....	69
10.3.	Záporné stránky bleskové války.....	70
	Závěr.....	71
11.	Seznam použité literatury.....	73
11.1.	Seznam vydané literatury.....	73
11.2.	Seznam vydaných pramenů.....	74
11.3.	Seznam internetových zdrojů	74
12.	Resumé	74

Úvod

Mluví-li se o bleskové válce nebo také o Blitzkriegu, jedná se vlastně o novou vojenskou doktrínu. Blesková válka je označení pro mechanizovanou válku, která zásadním vlivem ovlivnila průběh druhé světové války, především pak v letech 1939-1941 při meckém tažení do Polska, Francie a také při poáte ní ofenziv do Sovetského svazu.

Má práce bude soustředěna na hlavní mezníky této nové vojenské taktiky. V úvodní kapitole bude blesková válka popsána po teoretické stránce a v dalších kapitolách ufl zkoumaná v praktických případech vyuffití Blitzkriegu na bojištích druhé světové války. Popis bojové techniky jednotlivých armád bude ve většině kapitol omezen na obecnou rovinu. V práci budou vyuffivány metody analýzy a kompilace. Budou se především analyzovat jednotlivé případy úspěchu i neúspěchu něcké armády.

Samostatná kapitola bude v bakalářské práci soustředěna na činnost něckého tankového generála Heinze Guderiana. Byl to právě Guderian, který provedl myšlenku bleskové války do skutečného provedení a který je považován za šotce Blitzkriegu. Po nástupu Adolfa Hitlera k moci byl pověřen vybudováním tankových jednotek něcké armády.

Hlavní část práce bude věnována něckému Blitzkriegu. Tato část bude zaměřena na něcké válečné úspěchy z let 1939-1940, kdy Wehrmacht nepoznal zatím deset m síc boj porážku. Na evropském poli porazil každého, kdo se mu postavil do cesty. Nutno podotknout, že Němci neuspěli v letecké bitvě o Velkou Británii.

Ale i Blitzkrieg poznal hranice svých možností a právě neúspěchem na území Sovetského svazu skončily válečné úspěchy Německa. Právě tímto zlomem ve válce se bude zabývat samostatná kapitola mé bakalářské práce.

V jedné z kapitol budou také nastíněny boje v severní Africe. Jelikož i tady pobíhl jeden z dalších něckých velitelů Erwin Rommel a právě on byl, stejně jako Guderian znám bleskovými údery tankových jednotek.

é práce pat í p edev-ím tyto otázky: Pro do-lo k vytvo ení nové bojové koncepce, pro nová koncepce, v tomto p ípad Blitzkrieg získal takovou prestiž v prvních letech války pro n meckou armádu. Pro n mecký Blitzkrieg neslavil vít zství i na východní front .

Téma bude zpracováno na základ monografií v eském jazyce. P i výb ru literatury jsem erpal p edev-ím z odborn psaných prací.

Mezi hlavní literaturu adím pam ti Heinze Guderiana *Guderian, Vzpomínky generála*. Guderianovy vzpomínky byly sepsány na p elomu 40. a 50. let, takže jeho kniha popisuje dopodrobna ve-keré události. I kdyfl n které z mnoha pramen , které by knihu je-t více offivily, Guderianovy chyby. Guderianovy vzpomínky byly jednou z klí ových prací pro tuto bakalá skou práci. Jelikofl práv Guderian popisuje vývoj tankového vojska a nové doktríny, která m la N mecku zajistit úsp ch na vále ném poli. Guderianovy pam ti nabízejí sebeobhajující pohled tankového velitele. Lze íci, fle i pam ti Ericha Mansteina jsou psány stejným pohledem.

Jelikofl se v práci zabývám práv osobností Guderiana, byla pouffita i dal-í literatura o tomto tankovém veliteli a to kniha Horsta Scheiberta *To byl Guderian* a Kennetha Mackseye *Guderian, tankový generál*. Ob tyto publikace popisují vále nou kariéru Heinze Guderiana a nabízejí pohled na jeho prosazování a posléze uskute ování Blitzkriegu.

Za dal-í literaturu lze považovat dílo Liddella Harta. Hart byl vojenský spisovatel a teoretik. Byl to práv Hart, od kterého se Heinz Guderian inspiroval p i budování tankových vojsk, jelikofl i Hart byl zastáncem spolupráce letectva a tankových jednotek. P i erpání fakt do bakalá ské práce jsem vyufflval Hartovy publikace: *Válka z druhého b ehú* a *D jiny druhé sv tové války*. Tento historik nabízí pohled na vývoj n mecké armády a seznamuje nás s jednotlivými veliteli a jejich pohledem na vývoj války. Nutno podotknout, fle kniha *Válka z druhého b ehú* byla napsána v dob procesu s vále nými zajatci v Norimberku, jednalo se p edev-ím o n mecké generály, které Hart mohl vyslechnout a napsat tuto knihu. Kniha *D jiny druhé sv tové války* je klasickým dílem Harta, který tuto tém

ji sepišoval dvacet let. Autor je hlavně zaměřen na západní a africké bojiště a východní frontě v níže mnohem menší prostor. Jedleffitější, ale v době, kdy tato kniha vyšla, nebyly ještě k dispozici žádné údaje o druhé světové válce a tak je nelze reflektovat. Například údaje o sovětské armádě a jejích operacích nebyly v době Hartova psaní této knihy k dispozici. Nicméně kniha mi přinesla mnoho užitečných informací, které jsem použil ve své práci.

Jelikož se tato práce v níže převážně o mecké armádě, šel jsem z dalších publikací popisující vzestup a pád německé válečné mašinerie. Publikace od Phillippeho Massona *Historie německé armády 1939-1945* mi nabídla ucelený pohled na vývoj německé armády od třicátých let až do období druhé světové války. Autor popisuje příiny úspěchu Blitzkriegu a následné zformování německé armády do defenzivního způsobu boje, který ale porážce Německa nezabránil. Dalšíým zdrojem o německé armádě byla kniha Johna Mosiera *Vzestup a pád německé válečné mašinerie 1918-1945*. Mosierova kniha je podobná té Massonově, kdy autor popisuje, jaké příiny vedly k vývoji nové vojenské doktríny a nakonec jaké příiny znamenaly porážku Německa.

Odlílnou publikací byla práce Russela Stolfoho *Hitlerovy tanky na východ*. Autor názorně analyzuje, ale i na území Sovětského svazu mohla blesková válka slavit konečné vítězství. Autor vytvořil modelovou situaci, kdy mohlo dojít k definitivní porážce Rudé armády. Stolfo šel z realistických podmínek Německa a Sovětského svazu a na základě historického vývoje a logických předpokladů dospěl k názoru, že Wehrmacht mohl Sověty roku 1941 porazit.

Další významnou práci byla *Tanková válka: Vzestup a pád Hitlerových tankových divizí* od autorů Petera McCarthyho a Mika Syrona. Autoři popisují hlavní sílu Německa, kterou byla Španzerwaffe. Autoři popisují válečný vývoj této zbraně. Nutno podotknout, že šerpají z nových pramenů, které byly zpřístupněny až po skončení studené války.

(Blitzkrieg) – koncepce nové

strategie

Bojové použití taktiky bleskové války za druhé světové války ukázalo a prokázalo, že všechny nejdůležitější složky, totiž pěchota, letectvo, dělostřelectvo a obrněná vozidla, spolu musejí vzájemně spolupracovat, jelikož každá samostatně operující část armády nemá šanci na úspěch.

ŠPodstatným faktorem pro vedení bleskové války byly rychlé tankové jednotky a nebo alespoň jednotky rychlejší, než byly tankové jednotky nepřítele. Stejně významnou roli hrálo i ovládnutí vzdušného prostoru, protože útočící síly byly soustředěny na úzké silnici a proto snadno zranitelné z nízké letících letadel. Vzdušná podpora byla nezbytným doplněním podpory dělostřelectva, protože dělostřelecké baterie byly v podstatě neustále na pozemku a jejich postup se ovšem přechyboval v jakýchsi výskocích a často zákonitě nebyly k dispozici tehdy, když jich bylo nejvíce zapotřebí. Letecká podpora také poskytovala ochranu exponovaným křídlem útočících kolon.¹

Dalším důležitým faktorem pro bleskovou válku bylo používání radiostanic. *ŠS použitím radiostanic mohli velitelé na mečkých divizích a dokonce sborů zřídlat p i každé akci v čele svých jednotek, rozhodovat podle okamžité situace a v případě potřeby prosadit generálské (tj. v-vojskové) aspekty velení a rozhodování do nejnižších úrovní bojové taktiky.² Tento fakt uplatňovali generálové tankových vojsků během svých tažení. Mezi ně patřil zejména tankový stratég Heinz Guderian, dále pak Erich Manstein a Erwin Rommel. ŠP pěchota a flenijní jednotky se pohybovaly v čele útoku, bezprostředně za tanky nebo vedle nich. Obrněná polopásová vozidla vezla těžké zbraně a za sebou táhla protitanková děla. Pokud by na mečké tanky narazily na nepřátelské tankové jednotky, měly mezi protitankovými bateriemi ustoupit a začít s obchvatným manévrem.³*

Pro flenijní jednotky bylo úkolem především to, aby se dostaly se svým vybavením a materiálem k opravě mostů, případně k jejich vybudování.

¹ DEIGHTON, Len, *Blitzkrieg*, Praha 1994, s. 172.

² Tamtéž, s. 170.

³ Tamtéž, s. 171.

úspěchu byla především pohyblivost a rychlost provedeného útoku. Dalším faktorem bylo i provedení bleskové války udržovat nepřítele v nejistotě, jelikož bylo důležité aby, nevěděl, jakým směrem se tankové jednotky vydají.

Je možné tvrdit, že bez vzájemné spolupráce nejdřívejších složek armády, kterými jsou pěchota, letectvo a obrněné jednotky, by se v žádném případě úspěch nedostavil. A proto když válka v Evropě skončila 8. května 1945, byl to zejména tank, který byl označen jako králem bojů. I když bychom se mohli namítnout, že vítězí především mobilní obrněné jednotky a ne tank. *Šav-ak tank byl pravděpodobně nejdřívejší a nepostradatelnou složkou tchto sil, protože přesně ony t i podstatné, základní charakteristiky o palebnou sílu, ochranu, mobilitu, což dokázali Guderian, Rommel, Šukov, Patton a všichni ostatní tak skvělým způsobem vyúfít.*⁴

Ale i provedení Blitzkriegu má své záporné stránky. Úspěšnost úspěchu je podlomena, když nepřítel rozdělí svoji obranu do hloubky tak, že i když má zároveň dostatečně silně vybavené mobilní jednotky a zajištěné spojení odtud na frontě. Nakonec se sám může pokusit o neúspěšný protiúder. Stejnou-li se dvě podobné armády a navíc na dosti velkém prostoru, nenajde zde blesková válka uplatnění, jelikož se nepodaří vytvořit sevření kolem jednotek v obraně. Kritickým faktorem bylo pro použití bleskové války terén. Například boje v ulicích měst představovaly pro tankové jednotky ztráty.

2. Heinz Guderian – „otec“ Blitzkriegu

Samostatná kapitola bude v bakalářské práci soustředěna na německého tankového generála Heinze Guderiana. Byl to právě Heinz Guderian, který provedl myšlenku bleskové války do skutečného provedení a který je považován za šotce Blitzkriegu. Je spojen s vývojem tankových zbraní, jako první ocenil sílu tchto zbraní a úspěšně zavedl napřed v teorii, následně v praxi novou doktrínu boje o bleskovou válku.

⁴ FORTY, George, *Velitelé tankových vojsk*, Praha 1994, s. 171.

e Guderiana

Heinz Guderian se narodil 17. ervna 1888 v Chmelnu. Jeho otec Friedrich Guderian byl podplukovníkem 2. pomo anského mysliveckého pluku. Pání Heinze Guderiana, aby se z n ho stal d stojník, ho nasmlouvalo do kadetní školy v Gross-Lichterfelde u Berlína v roce 1901 a o dva roky pozdji byl přijat do hlavní kadetní školy v témfle městě. Poté Guderian absolvoval vojenskou školu v Metách. Období do začátku první světové války strávil jako poručík mysliveckého praporu v Goslaru. Za první světové války působil jako velitel bezdrátové stanice. Právě v tomto období si všímal aspektu radiového spojení, které není stoprocentně využíváno a které se v budoucnu ukáže jako nepostradatelný prvek při vedení válečných operací, právě za pomoci vysílátek, kdy velitelé tankových jednotek rozdávají rozkazy tak daleko z pozadí linie.

2.2. Guderian – vznik Panzertruppe

Po skončení první světové války se Heinz Guderian stává jedním ze čtyř tisíc důstojníků německé armády, která byla velmi omezena versailleskou smlouvou. Hlavním bodem života Heinze Guderiana mezi dvěma válkami bylo budování tankových jednotek. A koliv Heinz Guderian byl důstojníkem mysliveckého praporu, dá se říci bez technického vzdělání, zavedl ho osud k motorizaci jednotek německé armády. Rok 1922 se stal pro Guderiana zlomovým, neboť ho plukovník von Amsberg povolal do generálního štábu, kde se měl Guderian vnovat problematice automobilových jednotek. Guderian se začal zabývat problémem, jak ochránit motorizované jednotky v mobilní válce. Způsobem zcela logickým bylo vyvést ochranu těchto jednotek pomocí obrněných vozidel, tedy tanků. Začal shánět příslušnou literaturu a zajímal se především o britské a francouzské teoretiky, zabývající se tankem jako hlavní zbraní pro vedení války. Na britské straně se tankem vnoval Fuller a Hart, ve Francii především de Gaulle.

l Guderian zabývat taktikou obrn ěných vozidel.

Touto cestou se vrátil k tank m, ale zatím jen teoreticky. Následn ě se zů stavn ě vojensk ěho cv ěn ě tankov ěho praporu ve T ěvedsku v t ěm f ě roce a studoval pouff ět ě obrn ěn ěho vozidla, tedy tanku jako jednotliv ěho vozidla, ve formaci tank ě, v rot ě a odd ělu. Guderian dosp ěl k z ěv ěru, f ě tank nen ě schopen dos ěhnout śsp ěchu s ěm nebo ve spojení s p ěchotou. Velmi d ěleff ět ě je pr ěchodnost a rychlost v ter ěnu. *řTanky nesm ě j ě b ět schov ěny v p ěch diviz ěch, ale je nutn ě vybudovat tankov ě divize, v nich f ě budou shrom ěf ěny v ěechny zbran ě, které tanky pot ěbuj ě k co nejefektivn ě j ěmu boji.*⁵

*řNejt ěf ě bylo prosadit, aby tankov ě odd ěly nebyly jen rovnopr ěvn ě se z ěkladn ěmi druhy zbran ě, to jest s p ěchotou, jezdecktvem a d ělost electvem, ale aby jim byly nad ězeny a aby byly tvo ěeny tankov ě divize. P ěchota u f ěl nem ěla b ět kr ělovnou na bitevn ěm poli, ale od nyn ě j ěka m ěl b ět nasazen jako kr ěl tank. Ohromn ě tehdy t ěm ě nemof ěn ě novota.*⁶ Mluv ěme-li o p ěchot ě, byla to zejména kaval ěrie, kter ě si nenechala hodlat vz ět v ěsadn ě postaven ě v arm ěd ě. Pr ěv ě s Guderianov ěm nov ěm konceptem veden ě v ělky, se ob ěvali o sv ě j osud. V nov ě buduj ěc ě se arm ěd ě, bylo ov ěm zapot ěb ě zajistit pro novou doktr ěnu d ěkaz y pro jej ě nutn ě uchopen ě do praxe. Zejm ěna mlad ě generace d ě stojn ěk kaval ěrie vid ěla śsp ěch v ěle n ěch operac ě v podob ě mechanizovan ěch jednotek a p ěkl ěn ěla se tak na stranu Guderiana.

Byl to pr ěv ě Heinz Guderian, kter ě p ěivedl my ělenku bleskov ě v ělky do skute n ěho proveden ě a kter ě je pova f ěv ěn za řotce ě Blitzkriegu. D ěleff ět ěm momentem pro dal ě v ěvoj obrn ěn ěch jednotek byl n ěstup Adolfa Hitlera v roce 1933 k moci. Guderian se s n ěm osobn ě setkal v roce 1934 a p ěedstavil mu motorizovanou a protitankovou ětu a tank Panzer I. To na Hitlera ud ělalo takov ě dojem, f ě se pro tyto aspekty nadchnul a Guderian se stal budovatelem tankov ěch prapor ě. *řV roce 1935, b ěhem zkou ěek*

⁵ GUDERIAN, Heinz, *Vzpom ěnky gener ěla*, Brno 2009, s. 19.

⁶ SCHEIBERT, Horst, *To byl Guderian*, Plze ě 1994, s. 25.

ou zvlá-tní intuicí okamžit pochopil význam nové zbran . Nedokázal p ed Guderianem skrýt své nad-ení.⁷

šPráv Guderian si jako první uv domil, že obrn ná divize p edstavuje pro novou n meckou armádu rozhodující zbra a práv on ídil vývoj této nové zbran . Podle n ho nem ly obrn né síly zahrnovat jen tanky, ale m ly sdruřovat v-echny ostatní bojové jednotky a slufby, takře se odli-oval jak od Fullerových šnetankových teorií, tak od p ístupu spo ívajícího v p idruření tank k p chot , který p ijali Ameri ané i Francouzi.⁸ Za ala tak po áte ní konstrukce tank . Zejména dvou typ , lehkého tanku s protipancé ovým kanónem, kulometem ve v fli a v elním pancí i, ta samá výbava pat ila i st ednímu tanku. Jednotlivé ráře: u lehkého tanku 3,7 cm a u st edního 7,5 cm. Celková hmotnost tanku nem la p ekro it 24 tun. Tuto hmotnostní hranici ur ila nosnost n meckých silni ních most . Rychlost byla stanovena na 40 km/hod. Osádku obou typ tank m lo tvo it 5 muř , velitel, st elec a nabíje ve v fli, idi a radista. Takto vypadal po áte ní vývoj tank . šGuderian jifl od za átku up ednost oval strategické vyuřítí tankových vojsk ó hluboký výpad na území nep ítele, provedený bez obav o p ípadné ohroření vlastních nechrán ných a do daleka protařených bok . To proto plánoval transport v-ech podp rných jednotek tankových vojsk (p choty, d lost electva a řenist) v podobném stylu ó to jest na pásech -, a proto také byly zásobovací slufby (benzín, munice, potraviny) organicky za len ny do bojujících vojsk. To jim umořnilo doprovázet tankové jádro a drřet s ním tempo ó p i sou asném zaji-tní jeho vlastních zásob na t i ařp t dní -, neř posléze do-řo k jejich fúzi.⁹

V roce 1936 je Guderianova teorie bleskové války p enesena do kniřní podoby, kdy v tomto roce vydává svoji knihu *Achtung! Panzer*. Tím jsou polořeny základy doktríny, která m la o pár let pozd ji zajistit tolik vytořený vále ný úsp ch N mecka. V této knize je p edlořena koncepce vedení moderní války, role tank a letectva v této válce. š*Panzerdivision*

⁷ MASSON, Philippe, *Historie n mecké armády 1939-1945*, Praha 1995, s. 45.

⁸ FORTY, s. 54.

⁹ HART, Liddell, *Válka z druhého b ehú*, Brno 2004, s 66.

obrnými automobily a svým praporem motocyklist -pr zkumník . Sdruffí t flké tanky pro pr lom fronty a lehké stroje pro zuffitkování strategické výhody. Na palub tank bude p chota úzce spolupracovat na pr lomech. Bude to naprosto nezávislá obrn ná armáda. Její sou částí bude prapor protitankových zbraní, d lost electvo, protiletadlová obrana, flenijní jednotky pov ené úpravou terénu, opravárenská slufba, vozidla ur ená k p eprav benzínu a samoz ejm jednotka zaji–ující spojení.¹⁰ Heinz Guderian rozvíjel takovou my–lenku bleskové války tím, fe masovým nasazením tankových jednotek spole n s d lost electkou podporou a leteckou podporou, dokázal prolomit nep átelské frontové linie. Tímto pr lomem následn zp sobil, fe se tankové jednotky rozvinou v nep átelském týlu nep ítele a tím zni í velitelské, kontrolní, zásobovací a záložní jednotky. Heinz Guderian byl p itom p esv d en, fe klí k úspě –nému provedení Blitzkriegu spo ívá v rychlém a nep etrflitém pohybu, p í kterém se obejdou obtífné terénní p ekáfky a udrfluje se neustálý postup vp ed. Zd raz oval p itom, fe velitelé tankových jednotek by m li být v ele svých jednotek, aby tak m li p ehled o d ní. Práv Guderian si tento fakt uv domil a prosazoval vedení bojových operací s pomocí rádiového spojení, která m lo p isp t k rychlému manévrování tank . S tím se pozd ji ztotofnil i Erwin Rommel, který proslul tankovými boji v Severní Africe proti Brit m.

šPo vojenské stránce byl Guderian skute n znamenitým vojákem, m l k tomu mimo ádné osobní p edpoklady. Jako rodilý Prus byl Guderian tradicí, výchovou a povahovým založením typem profesionálního vojáka, pln oddanému svému emeslu. Byl houflevnatý, inteligentní, schopný, ale i prchlivý a tvrdý a ve vojenské karié e vid l cíl svého fivota. Vojenské emeslo se mu stalo fivotním posláním. Má nesporn lví podíl na vybudování n meckých tankových divizí, které vedle Luftwaffe byly nejost ej–ím nástrojem Wehrmachtu. V prvních letech války byli N mci mnohem lépe

¹⁰ MASSON, s. 45.

ovány neř jejich protivníci a vysokou úroveň si po této stránce podrřeli až do samého konce války.¹¹

3. Erich von Manstein

K významným německým velitelům, kteří plně pochopili doktrínu mechanizovaného boje, patří kromě Heinze Guderiana a Erwina Rommela další skvělý strateg, kterým byl Erich Manstein.

Erich von Manstein se narodil 24. listopadu 1887 v Berlíně. Rodilého Prusa nemohlo čekat nic jiného, než kariéra vojáka. Vojenská kariéra započala v roce 1900 v Berlíně-Lichterfelde, kde mimo jiné studoval tankový strateg Heinz Guderian. V roce 1906 vstupuje jako praporek do 3. pruského pěšího gardového pluku. V roce 1914, kdy vypuká první světová válka, nemá Manstein dokončené vzdělání generálního štábu. Nicméně v této válce se projevuje jeho vojenské nadání. Porážka a rozpad německého císařství znamenalo pro Mansteina zhroutení jeho vojenského fivota. Obrát nastává až s nástupem Adolfa Hitlera. V roce 1938 se Manstein podílí na anexi Rakouska, jeho cílem je vypracování plánu na začlenění rakouských jednotek. V polském tažení vypracovává Manstein plán na dobytí Varšavy.

Důležitým mezníkem Mansteinovy kariéry se stává rok 1940, kdy se podílí na vypracování plánu tažení do Francie. Šemknutí srpemě jak se také toto tažení nazývá, dalo předpoklad pro vyústění bleskové války. Po konzultacích s Guderianem, který s tímto plánem souhlasil a následně, sice složitě prosazování, dalo vrchní velitelství Mansteinovu plánu zelenou. Více o tomto tažení bude pojednávat samostatná kapitola bakalářské práce.

Manstein v plán nebyl ničím jiným než bleskovou válkou, kterou ve francouzském tažení zdokonalil Heinz Guderian. Je nutno říci, že tímto návrhem se do jisté míry založila Mansteinova pověst operativního génia. Nicméně v tomto tažení byl Manstein nasazen až v pozdější fázi, kdy bylo prakticky o výsledku tažení rozhodnuto.

¹¹ SCHEIBERT, s. 5.

Manstein zapsal do historie tankového boje p i po áte ní ofenziv do Sov tského svazu v roce 1941. Manstein velel 56. tankovému sboru. Tento sbor byl za len n do Hoepnerovy 4 tankové skupiny, která spadala pod Leebovu armádu Sever, s cílem dobít Lenigrad. Mansteinovy rychlé výpady tankových vojsk se zde velmi osv d ily. Za jediný týden od zahájení ofenzivy urazily 300 km a dobyly d leflité území.

Poté je Manstein p evelen k 11. tankové armád , která spadala pod armádu Jih generála von Rundstedta. Manstein se podílí na obsazení Krymu a na dobytí nejv t-í pevnosti Sevastopol. Po dobytí Sevastopolu je pový-en na polního mar-ála. V tomto období oce ují jeho výkony i Sov ti. Mar-ál Malinovskij, který velel Jifnímu frontu, soudil o Mansteinovi: *šPovařlovali jsme nenávid ného Mansteina za na-eho nejnebezpe n j-řho protivníka. Jeho technické zvládání v-ech, ale skute n v-ech situací bylo nesrovnatelné. Mofná by to s námi bylo -patné, kdyby v-ichni generálové wehrmachtu m li jeho formát.*¹² Nicmén v dal-řch letech války dochází stejn jako u jiných velitel k rozep ím s Hitlerem, p edev-řm v tom, jak pokračovat ve vedení války. Manstein se neúsp -n podílí na dobytí Lenigradu. V roce 1943 se zú astní bitvy u Kurska, která definitivn p iklonila iniciativu na stranu Sov t . Manstein uřl není znám rychlými výpady, ale dokářle konsolidovat n mecké jednotky takovým zp sobem, ře nedochází k velkým ztrátám. A koliv v d sledku Hitlerových rozkaz je tomu naopak. Manstein je v d sledku neuspokojivých výsledk a dal-řch rozep í s Hitlerem v roce 1944 odvolán. Do aktivní vojenské sluffby se uřl v pr b hu války nevrátil. Po válce sepisuje své pam ti *Ztracená vít zství*, dá se íci, ře Manstein správn pojmenoval promarn ná vít zství, kdy p es neshody generálního -tábu a Hitlera nedo-řlo k rozhodujícím vít zstvím. Generální polní mar-ál Erich Manstein umírá v roce 1973.

¹² KNOPP, Guido, *Hitlerovi válečníci*, Praha 2002, s. 165.

Logistika pozemních jednotek – anšlus

Rakouska 1938

Práv v Rakousku nabral Wehrmacht a především pak pozemní jednotky první zkušenosti s tím, jak plynout velké vzdálenosti co nejrychleji a nejsnadněji. Do funkce hlavního velitele motorizovaných jednotek byl 10. března 1938 jmenován velitel Heinz Guderian.

ŠGuderian a jeho velitelé a státníci museli bleskurychle zvažovat, jak plynout velké vzdálenosti, je-li s sebou. Z hlavního stanu 2. pancéřové divize ve Würzburgu to bylo do Pasova dobrých čtyřicet kilometrů a do Vídně dalších čtyřicet kilometrů.¹³

Německá armáda nečekala, že by se Rakousko mohlo bránit. Proto vyvstal jediný vážný problém v otázce logistiky. Jak vyřešit problém s doplněním zásob, když už byly mechanizované jednotky mobilizovány? Už v této době vyvstal problém, jak je dolehnout zásobování pancéřových a mechanizovaných jednotek. Nejdůležitějším úkolem bylo doplnění pohonnými jednotkami. Dále se řešily technické poruchy, jelikož německé mechanizované jednotky nebyly zrovna často podrobovány mechanickým zkouškám.

Lze říci, že tento faktor při anšlusu Rakouska sehrál výraznou roli při úspěšném německém Blitzkriegu v prvních etapách druhé světové války. Němci si v čele s Heinzem Guderianem uvědomili jak významná je logistická podpora. *ŠV této oblasti m-li tedy Němci náskok, je to nejlépe válka za úlohu vyřešit základní problém, jak po evropských cestách přesouvat na velké vzdálenosti motorizované kolony.¹⁴*

Tažení do Rakouska ukázalo řadu zajímavých poznatků pro další doktrinní vývoj bleskové války. *ŠKampanie se prokázalo, že teoretické předpoklady o použitelnosti tankových divizí k operativním úkolům jsou správné. Výkony při tažení a rychlost plynout o překvapení. Sebevzdání jednotek bylo posíleno. Velitelé se hodnou naučili. Tažení ukázalo, že se na*

¹³ MOSIER, John, *Vzestup a pád německé válečné mechaniky 1918-1945*, Praha 2008, s. 162.

¹⁴ MOSIER, s. 164.

že pohybovat více než jedna motorizovaná divize.

Prosadila se myšlenka na zřízení a operativní nasazení motorizovaného sboru. Je však nutné zdůraznit, že bylo možné shromáždit jen zkušenosti týkající se uvedení do pohotovosti, přesunu a zásobování obrněných svazků, ale ne zkušenosti bojové. Budoucnost však prokázala, že německé tankové jednotky se i v tomto případě nacházely na správné cestě.¹⁵

5. Německý Blitzkrieg

Etapa Blitzkriegu tak v tomto ohledu nahradila ztracenou reputaci německých ozbrojených sil. Německá doktrína bleskové války se před začátkem druhé světové války vyznačovala takřka všemi prvky moderního boje vedení války, který je založen na vysoké mobilitě, manévru a ofenzivě. Německí generálové, zejména pak Heinz Guderian, který kladl důkladně od počátku vývoje koncepce mechanizované války velký důraz na útočný charakter vojenských operací, podporu nezávislého myšlení jednotlivých velitelů, součinnost a spolupráci pozemních složek armády a Luftwaffe, zejména pak taktického letectva, což mohla nejvyšší stupeň mechanizace a motorizace všech složek Wehrmachtu. Německí pod inspirativním vedením mladých důstojníků, jako byl generál Heinz Guderian, začali systematicky pracovat na teorii boje tankových vojsk. Guderian byl přesvědčen, že tanky je třeba soustředit do tankových divizí. Ty měly ve spolupráci s ostatními druhy vojsk tvořit obrněnou pěštu, která vrátí modernímu vedení války manévr a umožní vyhnout se patové situaci zákopové války, známe z let 1914-18.¹⁶

Úloha Luftwaffe neměla být strategická, nýbrž taktická, což znamenalo, že vzdušné síly měly podporovat útoky na cíle, které byly vybrané pozemními jednotkami. Němečtí chtěli v první řadě získat kontrolu nad vzdušným prostorem nepřítele, aby následně pozemní jednotky mohli uskutečňovat své válečné operace bez nebezpečí, které by hrozilo ze vzduchu. Ale jednotlivé úlohy letectva jak taktická, tak i strategická se

¹⁵ GUDERIAN, s. 52.

¹⁶ JORDAN, David a WIEST Andrew, *Atlas druhé světové války*, Praha 2005, s. 23.

stírat. Lze uvést na příkladu: *šLuftwaffe se mla
stát taktickou zbraní pod řízenou pozemním silám a zároveň byla vnímána
jako strategické letectvo schopné zničit rozsáhlé německé oblasti a zabít
miliony civilistů.*¹⁷

Tanky měly být ze svého výsadního postavení na bojišti postupovat
co nejrychleji, dostat nepřítel do nejistoty, popřítel obklíčit jeho vojska
v kotlích a definitivně zlomit jeho odpor a porazit ho.

5.1. První vítězství – Blitzkrieg v Polsku

Blitzkrieg poprvé v akci. Útok na Polsko začal 1. září 1939 ve 4:45.
Cílem německé armády byl překvapivý vstup na polské území a zabránit
jakékoliv mobilizaci a koncentraci polské armády. Polské hranice překročil téměř
milion německých vojáků s moderním vybavením, naproti tomu stála značně
zastaralá polská armáda, která stihla mobilizovat 600 000 polských vojáků a
byla značně rozptýlená na jednotlivých úsecích fronty. *šPolská
obranyschopnost závisela hlavně na zúžené odhodlanosti ubránit nově
nabytou nezávislost. Měla jen pár moderních zbraní a pouhých 225 tanků,
z částečně zastaralé, a pouze 360 letadel proti německým 1250. Co se týče bojové
taktiky, spoléhala se hlavně na údržbu lineární obranu a pozici válku
s pomocí jízdy a přechodu, což byl způsob boje uplatňovaný v roce 1920, jenž
byl stále podobný metodám boje západních spojenců Francouzů a Britů.*¹⁸
Dá se říci, že tank typu Panzer 1 byl jedním z hlavních pilířů německé
armády v prvních letech války. V Polsku jich bylo nasazeno 1445.

5.2. Průběh tažení

Blesková válka se mohla poprvé uplatnit. Do Polska se šítily dvě
armádní uskupení. Ze severu útočil Fedorov von Bock s XIX. obrněným
sborem, v jeho čele stál Heinz Guderian se svojí 3. pancéřovou divizí a
z jihu útočil Karl von Rundstedt s XVI. obrněným sborem, který vedl Paul

¹⁷ MOSIER, s. 103.

¹⁸ MACKSEY, Kenneth, *Guderian tankový generál*, Brno 1996, s. 109.

. Hlavní útok vedla 3. pancéřová divize. Heinz Guderian jako první generál začal vyuffňvat obrněná velitelská vozidla, aby mohl velet svým tankům až do bitevního pole. *Šel sám cestovat s vedoucími tanky 3. pancéřové divize v jednom z nejmodernějších velitelských obrněných vozidel, vybaveném vysílačkou, jež mu umožňovala dorozumět se svým hlavním velitelstvím v týlu a získávat další informace, jež potřeboval.*¹⁹

Němci v prvních dnech utrpěli jen malé ztráty na životech i po etraných byl zanedbatelný. Zde se projevil účinnost tanků i díky jim byly ztráty proti houfvevnatému a odhodlanému nepříteli malé.

Bleskový úder Luftwaffe je považován za jednu z klíčových rolí při útoku na Polsko. Cílem úderu Luftwaffe byla úplná eliminace nepřátelských leteckých sil a omezení síly letectva a dopravy polské armády. Tímto poátečním útokem ovládli Němci hned na začátku tažení vzdušný prostor. Taktické letectvo, které bylo tvořeno především bombardéry Ju 87 Stuka, působilo právě jako létající dlelostelectvo.

Pátého září se Guderian osobně setkal s Hitlerem, především se šel poáteční úspěchy německých vojsk. Guderian naléhal, aby se ve větším měřítku začaly produkovat tanky Panzer III a IV. Měla se zvýšit jejich výroba. Rychlost byla dostačující, cílem bylo zlepšit pancéřování na přední, vylepšit dostěl. Kanony měly být vybaveny větší hlavní a municí. Hitler byl nadšen z výkonu tankových jednotek.

*Šblesková válka, která v září 1939 postihla Polsko, byla prost taktickým systémem, který zdokonalil Guderian tak, aby se dalo proniknout frontou nepřítelů, a potom aby bylo možno obklíčit a zničit všechny síly nebo aspoň jejich část. Jejimi hlavními slovkami byly překvapení, rychlost manévrování, nepřekvapovací akce na zemi i ze vzduchu a zadržování iniciativy útočících sil. To vyžadovalo, aby jejich velitelé dokázali plně využít své iniciativy.*²⁰ Za vzorový příklad použití taktiky bleskové války v Polsku lze uvést Guderian v postupu, kdy pronikl před postupujícími vojsky, prorazil

¹⁹ MACKSEY, s. 113.

²⁰ FORTY, str. 62.

il obchvat p choty, kterou obklí il a p enechal postupujícímu vojsku. Následn takto mohl pokračovat proti dal-í polské armád . N mecký postup byl velmi rychlý. 8. zá í n mecké kle-ť uzav ely Var-avu a následný n mecký postup na východ znamenal dal-í obklí ení polských vojsk u Brest-Litevska.

*šPolský odpor by ve skute nosti nejednotný, ale obvykle velmi úporný. Útok vedený pomo anskou jízdní brigádou proti tank m 3. pancé ové divize byl jedním z mnoha elegantních, av-ak zcela bezvýznamných pokus odvrátit pohromu. Rozestav ní polské armády bylo zni eno leteckými nálety na komunika ní centra. N mecké tanky dokonávaly zkázu tém nekontrolovatelným postupem vp ed, p i kterém rozst ílely ve-kerá nep átelská seskupení, která na cest potkaly, a pomáhaly tak p chot a flenist m v jejich útocích na opevn ní a valily se p es celou zemi. Braly útokem v-echna místa, kde byl jejich p irozený postup blokován. Byly stále v pohybu a v rámci pancé ové divize se v-emi zbran mi zcela sob sta né. Pouze z ídka jim pomáhaly letecké nálety, protože Luftwaffe byla nasazena na cíle hluboko v polském týlu a z ásti i proto, že úzké spojení mezi pozemními a leteckými silami bylo teprve ve svých po átcích.*²¹

Ten, kdo se zaslouffil o vít zství v Polsku, byla Guderianova 3. pancé ová divize, která porazila nejd leffit j-í polské formace a znemofnila jim, aby se pokusily o pr lom do n meckých linií. Guderian se v tomto taflení p esv d il o své pravd nad tankovými jednotkami. Bylo z ejmé, že tyto nové jednotky zaji- ují pr lom p i útoku do nep átelských linií, pronásledují nep ítele a jsou schopné uhájit pozice p ed tlakem nep ítele, to v-e za rychlého tempa, o kterém Guderiana tvrdil, že má zásadní význam.

šProblémy, které 3. pancé ová divize m la, byly daleko více výsledkem selhání techniky a organizace, než nep átelského odporu. Malé tanky Pz I a Pz II byly velmi slab pancé ované a neodolaly protitankovým st elám ani

²¹ MACKSEY, s. 114.

lectvu. Postup zaji – ovaly pouze tanky Pz III a Pz IV, z nichfl v t – ina byla obsazena zku – enými osádkami.õ²²

Za slabé místo tankových jednotek lze považovat boje v ulicích m st, zejména tomu bylo práv v Brest Litevsku, kde Guderian získal tuto zku – enost pro dal – í vývoj vále ných operací. Zranitelnost tankových divizí se také prokázala ve Var – av . Kdy ke kapitulaci hlavního m sta do – lo afl po d lost elecké palb a leteckém bombardování.

Zajímavé jsou i jednotlivé ztráty na flivotech, Polák zem elo 60 000, oproti 10 500 padlých N mc . Zran no bylo na polské stran 200 000 voják , oproti 30 000 ran ných na n mecké stran . Polák bylo zajato 700 000. N mci m li 3 500 nezv stných voják . To v – e bylo p i in no novou strategií na n mecké stran . š*Polské taflení bylo brzy ozna eno jako blesková válka. Toto taflení, pokud se týká rychlosti svého provedení a výsledku, bylo skute n dosti jedine né. Teprve nadcházející n mecká západní ofenziva p inesla n co podobného v je – t v t – ím m útku.*õ²³

Poláci se smí ili s tím, fl e pomoc od Francouz a Brit nep ijde. A kdyfl následn na Polsko zaúto il Sov tský svaz, který si spolu s N meckem Polsko rozd lil, p estal polský stát 28. zá í prakticky existovat afl do konce II. sv tové války. š*Blesková válka prokázala své p ednosti, vít zství bylo neuv iteln rychlé. Velká Británie a Francie nic nepodnikly, místo toho svád ly výsledek taflení p edev – ím na slabost Polska.*õ²⁴

5.3. Rekapitulace tažení

Taflení Wehrmachtu v Polsku na jedné stran ukázalo ohromnou sílu nov vybudované strategii, kterou byl Blitzkrieg, ale také na stran druhé toto taflení ukázalo slabé stránky. š*I p es spektakulární úsp ch v – ak polské taflení prokázalo váfné mezery ve vybavení, výcviku a dokonce i v bojovnosti jednotlivých oddíl . Pancé ovým divizím chyb ly t flké tanky. Spojení mezi obrn nými jednotkami, d lost eleckými a nemotorizovanými divizemi byly*

²² MACKSEY, s. 115.

²³ MANSTEIN, Erich, *Ztracená vít zství*, Praha 1993, s. 25.

²⁴ JORDAN a WIEST, s. 28.

V Polsku měla Wehrmacht co do in ní s armádou, která se nacházela uprostřed mobilizace a byla seskupena ve velký celek v pozna ském kraji, v extrémně nevýhodné geostrategické pozici, kterou bylo snadné obklíčit obchvatným manévrem ve směru ze Slezska a východního Pruska.²⁵

Je nutno říci, že Němci dosáhli v Polsku takového úspěchu, který překročil rámec jejich myšlení, především pak jejich velitelů. Jádrem tohoto problému byl fakt, že si uvědomili nemohoucnost Poláků, kteří byli málo hodnotným protivníkem a za chvíli uvařovat, že v těchto zstvích budou pokračovat i nadále. Němci se přesvědčili o tom, že Polsko nemělo žádnou šanci na úspěch. *Štoto přesvědčení vyhovovalo upraveným argumentům prosazovaným opozičními frakcemi. Tankisté například ve kterých úspěch sobě a stejně tak inili nkte í letci. Ale i když nám historie říká, že letci hráli důležitou roli v rámci nejir-ího konceptu letectva jako nástroje ozbrojených sil, připomíná nám rovněž, že jedině a pouze pozemní síly jsou schopny obsadit území. To právě inily pancéřové oddíly s takovou rychlostí a s takovou úinností, že polská obrana nikdy neměla možnost přizpůsobit se m nicím se okolností.*²⁶

Heinz Guderian byl po polském tažení vyznamenán Rytířským křížem železného kříže. Bylo to ocenění za vybudování moderních tankových jednotek. Tyto tankové jednotky přispěly k tomu, že polské tažení skončilo tak brzy a i ztráty německých vojáků byly malé. 27. října, kdy se uskutečnilo vyznamenání, se Hitler s Guderianem bavili o úspěchu obrněných jednotek v Polsku a o jejich dalším rozvoji.

5.4. Vítězné tažení na Západě - přípravy a plány na tažení

Po vítězném tažení v Polsku převládalo v německých řadách nadšení, které v sobě neslo pocit důležitosti vítězství a znamenalo tak pro Německo naději do dalších válečných let. Adolf Hitler začal ihned po skončení tažení v

²⁵ MASSON, s. 56.

²⁶ MACKSEY, s. 121.

o Francie, která podle n ho m la skon it poráfkou Francie. Podle tzv. Fall Gelb se m lo za ít p ípravovat taflení na Západ. N mecký generální štáb se pustil do p íprav plán na taflení je-t téhoft roku, kdy se docílilo vít zství v Polsku. Lze íci, fle se generální plán opíral o podklady Schlieffenova plánu z roku 1914. Av-ak tentokrát m l být zna n pozm n n. Termíny na zahájení taflení se neustále odkládaly. Hrozilo totiž, fle n mecká letadla nebudou moci v husté podzimní mlze vzlétnout a n mecké tanky se utopí v podzimním blát . Po así nebylo jediným problémem, který brzdil invazi do Francie. Nastal problém p edev-ím mezi Hitlerem a jeho generály, kte í nebyly p esv d eni o n meckém vít zství, tak jasn jako Hitler. Lze íci, fle v adách mlad-ích generál , kterými byl Heinz Guderian a Erich von Manstein p evládal názor, fle vít zství lze dosáhnout nasazením nové koncepce boje, který se ufl uplatnil v Polsku. Stejn jako Hitler v íly oba generálové v sílu mechanizovaných zbraní, kterými byly tanky a letectvo.

N me tí generálové se obávaly také rozlofení n meckých a francouzských sil. *šCo do po tu divizí nem li takovou p evahu, jaké by bylo zapot ebí pro úsp ch ó aspo na základ obvyklých kalkulací. Pravda je, fle byli po etn slab-í. Francouzi ze svého celkového rezervoáru o síle p t milion mufl mobilizovali 110 divizi a dalo se ekat, fle vytvo í dal-í, z toho po tu m li 85 divizí (pozd ji zvý-ených na 101) soust ed ných proti N mecku. Britové vypravili 5 divizí a dal-í je m ly následovat (v pr b hu zimy dorazilo dal-ích 8 divizí). Belgi ané byli schopni mobilizovat 23 divizí. Naproti tomu n mecká armáda vstoupila do války s 98 divizemi a jen 62 jich bylo nyní p ípraveno k boji ó zbytek tvo íly zálofní a domobranecké (Landwehr) divize.²⁷ Nutno íci, N mci museli nechat zna ný po et svých vojsk na východ , kde m li st efit hranice s Ruskem. I p es v-echny tyto aspekty, Hitler sv j plán na taflení za al prosazovat. Váfln j-í problém nastal v lednu roku 1940, kdy musel v Belgii nouzov p ístát letoun, který p eváffel opera ní plán celého taflení do Bonnu. Plán se nepoda ilo celý spálit.*

²⁷ HART, s. 148.

í d lefitý dokument. Nicmén N mci od tohoto plánu nakonec ustoupili a nahradili ho Mansteinovým plánem. Nový plán vypracoval Erich von Manstein, který byl ná elníkem Rundstedtova –tábu. Manstein se cht l vyhnout spojenecké armád , která by se mohla p esunout do Belgie. O ekával tuhý boj s Brity, neř se samotnými Francouzi. š*Navíc by n mecká tanková vojska, na jejichřl –ancích záviselo celé vít zství, musela postupovat nap í krajinou, která je sice plochá, ale zato plná ek a kanál . To byla vážná p ekářka, nebo v–echno záviselo na rychlosti.*²⁸ Erich von Manstein se obrátil na Heinze Guderiana, který uřl m l zku–enosti s bojovým nasazením tankových jednotek v boji. Heinz Guderian mu doporu il, aby byl útok veden s co nejv t–ím po tem tankových a motorizovaných jednotek. Manstein dále rozvíjel sv j plán, p edev–ím cht l ur it t ři–t hlavního útoku, kterými se staly v jeho plánu Ardeny. š*Argumentoval tím, ře nep útel by nikdy ne ekal nasazení masy tank v tak náro ném terénu. P esto by to pro n mecká tanková vojska m lo být proveditelné, pon vadřb hem kritické fáze postupu by s nejv t–í pravř podobností elila jen slabému odporu. Jakmile by se vyno ila z Arden a p ekro ila k Meuse, zvl n é plán severní Francie by skýtal ideální terén pro tankové manévry a rychlý výpad sm rem k mo i.*²⁹

Manstein v plán byl poté p ednesen p ed generální –táb. P es n které námitky ze strany generál byl v–ak Hitlerem Manstein v plán schválen. Od února roku 1940 tak mohla za ít cvi ení n mecké armády na následující taření do Francie š*Guderian a ostatní byli zcela zam stnání plánováním a cvi ením. Do té doby p evařovala cvi ení na mapách, i kdyřl tankové posádky strávily pár nocí praktickými jřzdami po obtřřném terénu a jen nedostatek paliva zabránil intenzivn j–ím zkou–kám. Díky nedostatku munice n které tankové posádky nikdy nevypálily z d la, i kdyřl d lost electvo v etn dlouhých 88 milimetrových protiletectkých d l bylo d kladn p rocvi eno v p ím palb na malé cíle, jako nap íklad na kulometná hřízda, navíc ke své*

²⁸ Tamtéřl, s. 156.

²⁹ Tamtéřl, s. 156.

lenisté zkou-eli znovu a znovu techniky útoku a p echodu p es eku v nafukovacích lunech, pak p epravu tank a výstavbu mostu, která musela následovat, jakmile se p chota zachytila na nep átelském b ehú. Cvi ení na ece Moselle byla obzvlá-t realistická, protofle p ístupy k ní byly jako u Meusy.³⁰ V p ípravách na tažení na Západ e-il práv Guderian i mofné p ekro ení eky Másy u Sedanu. Zd raz oval, fle úderný zásah, který bude proveden do hloubky nep átelské linie, zp sobí pr lom a tankové a motorizované jednotky budou schopny dále pokračovat ve sm ru dal-ího úderu na Amiens. šV tomto sektoru neexistovala fládná opevn ní a francouzské jednotky m ly p íli- málo protiletectkých i protitankových d l, nejl aby se mohli ubránit n meckým st emhlavým letoun m a tankovým kolonám.³¹

N mci nepo ítali s tím, fle by francouzská armáda poslala do boje tanky, jako svoji hlavní zbra , s kterou by mohli dosáhnout úsp chu. I kdyfl Francie byla mocností, co se tý e po tem tank , nezapojila je jako samostatné tankové jednotky pro rychlý a úderný útok. Tento fakt Guderian o ekával a byl si jist, fle toto rozhodnutí bude pro Francii osudné. šByl si v-ak v dom, fle mnohé z nejnov j-ích francouzských tank , Somua S 35 a t flký Char B m ly dvakrát tak silné pancí e nejl jeho Pz IV a jejich 47 milimetrové kanony byly výkonn j-í protipancé ovou zbraní, nejl jakákoli zbra , kterou nesly jeho tanky. Tak by se v boji tank proti tanku jeho stroje dostaly do nevýhody a stejn i tak p chota, která m la jediný protitankový kanon se stejnou 37 milimetrovou ráflí, jako m ly Pz III. Pouflití polního d lost electva s 88 milimetrovými d ly by samo o sob tuto výhodu vyrovnalo ó a také schopnost p ed it nep útele v boji pomocí manévr na jeho bocích a v týlu a pomocí vy azení jeho pancí p ímou a p esnou palbou na jakákoli exponovaná slabá místa, cofl byla opravdová prov rka pro nervózní d lost electké zam ova e uprost ed bitevní v avy.³²

³⁰ MACKSEY, s. 131.

³¹ CAWTHORNE, Nigel, *Bitvy druhé sv tové války*, Frýdek-Místek 2007, s. 20.

³² MACKSEY, s. 132.

koncepce ve vedení válečných operací na francouzské a německé straně. *šFrancouzi také rozvinuli své tanky do široké a mobilné fronty podle jejich zastaralých taktických metod, zatímco Němci se naopak soustředili na útoky na jednotlivé dleňité body a poráželi protivníka na malých úsecích.*³³

5.5. *Blitzkrieg ve Francii*

Po doslova bleskovém vítězství v Polsku a splnění tzv. Fall Weiss (Bílý plán), následovalo další tažení, tentokrát na Západ. Po rychlém obsazení Dánska a Norska na jaře roku 1940 směřoval další útok na Nizozemsko, Belgie a hlavně Francii. Němci zahájili svoji ofenzivu v ranních hodinách 10. května 1940 proti Nizozemsku. Nizozemsko čelilo náporu jak ze strany německých výsadkářů, kteří udeřili na Rotterdam, tak na svém opevněném pohraničí. K tomu všemu přispěla drtivá síla Luftwaffe, která bombardovala cíle v Nizozemsku. *šNěmecká tanková vojska, jež vyúfřila tohoto chaosu, se prohnala mezerou na jižním křídle a tětého dne se spojila s výsadkovými jednotkami u Rotterdamu. Přímě pod nosem francouzské 7. armády, která právě dorazila na pomoc Holanďanům, pronikla ke svému cíli. Pátého dne Holanďané kapitulovali.*³⁴

V tětí boje o ekávali Němci v Belgie, ve které ufl byli i britští vojáci. Belgičané plánovali klást odpor v pevnosti Eben Emael. Jenže za přispění německé výsadkové jednotky pevnost Němci dobyli a s dalším belgickým odporem si poradili.

5.6. *Útok do Francie*

šPřed rozběskem 10. května byla naproti hranici Lucemburska soustředěna nejvíce tanková síla, jaká byla dosud ve válce k vidění. Chystala se provést výpad přes území tohoto státu a pak přes kus Belgie k francouzské hranici poblíž Sedanu, vzdáleného 110 kilometrů. Tvořily jí tři tankové sbory, jež byly zorganizovány do tří bloků, jejich vrstev: v prvních dvou se nacházely

³³ Tamtéž, s. 137.

³⁴ HART, s. 163.

í motorizovaná p chota. P edvoj vedl generál Guderian, p ední n mecký tankový expert, a celku jako takovému velel generál von Kleist.³⁵ V Lucembursku se N mci nesetkali s váfln j-ím odporem, v Belgii také nemuseli elit váfln j-ím problém m. V-e záleželo na tom, jak n mecké tanky projedou Ardenami: šTMance na úsp ch velkou m rou závisely na rychlosti, s jakou Kleistova vojska dokáflí prorazit Ardenami a p ekro it Meuse poblífl Sedanu. Teprve afl za touto í ní bariérou by jeho tanky získaly prostor pro manévrování. Musely se dostat na druhou stranu d ív, nefl si Francouzi uv domí, co se d je, a nefl shromáfldí zálohy, aby je zastavili.³⁶

Dne 13. kv tna do-lo k rozhodující bitv o Francii a tím bylo p ekro ení eky Másy, kde útvary francouzského X. sboru hájily své postavení a v ily, fle odrazí n mecký útok. Práv u Másy se ukázala dovednost n meckého generála Guderiana, který jako tankový stratég usp l ufl v Polsku. šI kdyfl bitva u Sedanu za ala vedením 1. pancé ové divize, m la to ve skute nosti být práce d lost electva a letectva, kde tanky hrály jen malou roli a p chota stanula na pozicích afl poté, kdy byl duel výbu-nin u konce.³⁷ Guderian se rozhodl p i úvodním po átku bitvy vyufflít protiletadlová d la s ráflí 88 mm. Tato d la m la hrát hlavní roli p i palebné síle n meckých jednotek. Bylo to p edev-ím z d vodu, fle tato d la m la p esnou a zni ující sílu v útoku na francouzské pozice. Lze íci, fle ráflí 88 mm m ly být pozd ji vybaveny i n mecké t flké tanky. Guderian m l k dispozici pouze 55 tank ť typu Panzer IV a to je-t s nep esným krátkým 75 mm kanonem.

šP echod eky Másy se v-ak stal vzorem n mecké taktické dovednosti. Heinz Guderian vyufflil své iniciativy a 13. kv tna ude il na obránce Másy s podporou Luftwaffe. D la francouzských obránc byla uml ena ze vzduchu nebo d lost electkou palbou a n mecká p chota pak mohla rychle p ekro it Másu v gumových lunech. Za nimi postupovali flenisté, budující pontonové

³⁵ Tamtéfl, s. 171.

³⁶ Tamtéfl, s. 173.

³⁷ MACKSEY, s. 139.

...i za aly po dokon ených mostech p ejífld t p es
eku tanky a vzáp tí prolomily francouzskou obranu. fiivotn d lefitý
p echod p es Másu se zda il spí-e díky n mecké taktické dovednosti a
sou innosti v-ech druh vojsk, nefl kv li síle tolik vychvalovaných tank .õ³⁸
13. kv tna Másu u Sedanu N mci p ekro ili a pokračovali v taflení. Dal-í
výpad pomocí tankových jednotek uskute nil Heinz Guderian 15. kv tna.
šTanková vojska p ivodila dominový kolaps francouzského odporu a hnala se
o p ekot prázdným prostorem. V noci 16. kv tna dosp l výpad sm ující na
západ, sm rem ke Kanálu, o víc nefl osmdesát kilometr dále a dosáhl eky
Oise.õ³⁹

K váfn j-ímu ohrofení n meckého útoku na francouzské front do-lo
21. kv tna 1940. Erwin Rommel se ocitl v sev ení francouzských a britských
jednotek, respektive se jednalo o dv p chotní divize a jednu obrn nou
jednotku. šRommel musel vyuffít v-echnu váhu své osobnosti, aby byly jeho
rozkazy realizovány a aby offivil energickou innost svých vojsk. Podle
metody, kterou pak mnohokrát aplikoval v Africe, vybudoval d lost eleckou
p ehradu z osmaosmdesátek, aby rozdrtil útok britských tank , na které pak
z boku zaúto ily jeho vlastní obrn né jednotky. Za celý den Angli ané ztratili
polovinu svých tank , stáhli se a evakovali Arras.õ⁴⁰

Dal-ímu postupu n mecké armády, se snaffil zabránit generál Charles
de Gaulle, který velel 4. tankové divizi. Gaullova divize byla, ale poraflena u
Laonu. Po kolapsu francouzské armády postupovali N mci rychlým tempem
na Dunkerque.

5.7. Hitlerův rozkaz k zastavení

Za d lefitý moment války lze považovat Hitler v rozkaz k zastavení
taflení. šRozkaz obsahoval slova: *Dunkerque bude p enechán luftwaffe.
Pokud narazí obsazování Calais na obtífle, i ono bude p enecháno*

³⁸ JORDAN a WIEST, s. 32.

³⁹ HART, s. 180.

⁴⁰ MASSON, s. 79.

kra ovalo taflení sm rem k Dunkerque. Guderian byl 15 kilometr p ed Dunkerque. Ale rozkazy byly neúprosné ó zastavit pozemní útoky a to nedaleko Dunkerque. Útok se zhostilo jen Luftwaffe a n me tí vojáci z povzdálí jen sledovali, jak tisíce Angli an opou-t jí tuto pevnost. Je jen otázkou, jakým sm rem by se válka vyvíjela, kdyby Hitler neu inil tento rozkaz. Do n meckého zajetí by padly britské expedi ní síly. Byl by to jist vojenský úsp ch, který by mohl hrát roli p i dal-ím pr b hu války. *Mezi 26. kv tnem a pádem Dunkerque 4. ervna bylo z pláftí a p ístavu evakuováno do Anglie na 338 000 voják (v etn 114 000 Francouz).*⁴²

Hitler se rozhodl zastavit taflení na Dunkerque zejména ze tí d vod . Prvním z nich byl, fe staflené n mecké jednotky budou úto it dále na jih, kde ufl byl zformován zbytek francouzské armády u Sommy. Druhým d vodem byla Hitlerova obava z terénu ve Flandrech, obával se, fe tankové jednotky zde uvíznou. Samotní generálové tankových vojsk byli opa ného názoru. T etím d vodem, pro se Hitler rozhodl zastavit tankové jednotky, byl ten, fe cht l doplnit tankové síly o dal-í jednotky.

5.8. Pokračování tažení

Nová n mecká ofenziva byla zahájena 5. ervna 1940. Ta m la definitivn zajistit N mecku vít zství. Bylo d leffité zajistit odklon n meckých tankových jednotek ze západu na jih. *šRychlost, s jakou byly p eskupeny do nového sm ru, byla d kazem toho, fe mechanizovaná mobilita mežitím zcela transformovala strategii.*⁴³ Sm r úderu sm oval na Besancon a ke -výcarské hranici, dále pak k Maginotov linii. Francouzi ustupovali p ed rychle postupujícími n meckými jednotkami, které prolomily francouzskou obranu na ece Somm . Významný odpor kladli Francouzi v Aisne, s kterým si N mci dokázali poradit. 7. ervna 1940 prolomily n mecké jednotky obranu u Rouenu a dva dny nato p ekro ily Sein. Rychlý postup na jihovýchod ke -výcarským hranicím, znamenal od íznutí

⁴¹ GUDERIAN, s. 115.

⁴² HART, s. 196.

⁴³ Tamtéfl, s. 207.

í dosud bránili Maginotovu linii. šPotom ufl byly boje stále mén náro né. Obrn né divize si razily cestu bez zastavení nebo bez toho, fle by se musely strachovat o svá obnaflená k ídla, a valily se na jih Francie. N mecká p chota je následovala p i urychlených p esunech o délce ty icet afl –edesát kilometr denn , likvidujíc fragmenty francouzské armády, které po pr jezdu tank stále je–t vzdorovaly.õ⁴⁴ Pa ífl byla 14. ervna prohlá–ena za otev ené m sto a mar–ál Petain pofládal o dva dny pozd ji o uzav ení p ím í. Mír byl uzav en 25. ervna 1940.

5.9. Výsledek tažení

Taktika bleskové války pokračovala. N mci dokázali zopakovat sv j drtivý úspěch z Polska i p esto, fle proti nim stála moderní a nemén po etná armáda. šÚspěch tohoto polního tažení odpovídá pln Guderianov pou ce, fle tanky musí být nasazeny hromadn . N mci se jí ídili, Francouzi nikoliv. Jejich nejv t–í tankové soust ed ní byla divize. Navzdory knize de Gaullea pouflili tanky jen jako pomocnou zbra . Protofle je podcenili, dbali také málo na protitankovou obranu. Tažení probíhala tak rychle, fle ufl nemohli následky –patného odhadu korigovat.õ⁴⁵

B hem –esti týdn dokázal n mecký Wehrmacht porazit postupn Nizozemsko, Belgii. šVyhnal britský expedi ní sbor a na hlavu porazil 95 divizí francouzské armády, která p enechala vít zi obrovskou materiální ko ist a více nefl 2 miliony zajatc , z nichfl byl 1,5 milionu p evez en do N mecka.õ⁴⁶

Je zcela z ejmé, fle to byl práv Guderian, který se svými tankisty strhl n meckou armádu a společn se zaslouflili o nejv t–í a nejdrtiv j–í vít zství N mecka ve válce. Francouzi utrp li –ok z n mecké doktríny, kterým byl mechanizovaný Blitzkrieg. šTento triumf nespo íval v n jaké po etní p evaze, jak bylo p esv d eno francouzské velení, jefl n mecké armád p isoudilo 200 divizí. Se 135 velkými jednotkami nem l wehrmacht 10. kv tna

⁴⁴ Tamtéfl, s. 211.

⁴⁵ SCHEIBERT, s. 73.

⁴⁶ MASSON, s. 85.

...l p evahu 7 500 tank , ale postavil 2 500 tank
proti 3 500 tank m spojenc , nedisponoval 5 500 bojovými letadly, ale sotva
3 000. Jeho jediná p evaha spo ívala v po tu bombardér a v revolu ní
koncepti taktiky, která využívala momentu p ekvapení, mnofství poufletých
sily a rychlosti.⁴⁷

N mecko dokonale vyuffilo sv j plán na spln ní tohoto taflení.
Strategický postup u Másy znamenal pro N mce proniknutí do francouzské
linie a rychlý postup vp ed. Hitler op t v il nasazení tankových jednotek tak,
jak si to p edstavoval ve své koncepci Heinz Guderian, který op t prokázal
svoji taktikou dovednost s uplatn ním tankových divizí. Vyznamenal se
p edev-ím u Másy a dal-ím pronikáním afl k Dunkerque.

Obsazení Francie se uskute nilo pomocí sou innosti tankových a
motorizovaných jednotek, které spolupracovaly s letectvem. ŠA p edev-ím
byla n mecká tanková vojska mobiln j-í, rychlej-í a lep-í v boji a taky
schopn j-í v manévrování, kdykoli velitel pofladoval zm nu sm ru. Toho
Francouzi v té dob nebyli schopni. Po ád smý-eli a bojovali spí-e ve stylu
první sv tové války. I co se tý e velení i rádiového ízení operací, zaostávali
za dobou. Kdyfl cht li na postupu zm nit sm r, museli nejd ív zastavit, vydat
erstvé rozkazy a teprve pak byli schopni znovu vyrazit.⁴⁸ K tomu v-emu
je-t p isp lo zdokonalení rádiového spojení ve vztahu tank a letadlo. Za tím
v-ím stálo pevné fungování n meckých -táb . V-echny sloflky n mecké
armády, a ufl se jednalo o tankové jednotky, letectvo, výsadkové jednotky,
úto né jednotky projevíly d kaz skv lého výcviku a jeho uplatn ní b hem
boj . K d leflitým moment m tohoto taflení lze p i adit fakt, fle N mci díky
odposlechu francouzských vysíla ek získali p edstavu o francouzské obran
na Maginotov linii afl k Abbeville. šVedle toho získali n me tí velitelé nové
poznatky. Generál Rommel nap íklad zdokumentoval v bitv u Arrasu význam
úzké spolupráce mezi tanky a protitankovou obranou. Britská t flká tanková
vozidla, o kterých dosud platilo, fle nad nimi nelze zvít zit, narazila náhodn

⁴⁷ Tamtéfl, s. 85.

⁴⁸ HART, s. 211.

titankových kanon ráfle 88 mm a utrplá t fklé ztráty. Bylo ale možné i p es nepátelskou p evahu v tankových jednotkách ovlivnit tankovou bitvu ve sv j prosp ch ó nebylo k tomu zapot ebít tank , ale vhodných protitankových d l. Rommel tento poznatek pozd ji s úsp chem poufil v Africe proti Angli an m.⁴⁹

Ale nesmíme z stat jen u kladných bod tohoto taflení. N mci se po tomto taflení uspokojovali s tvrzením, fle proti nim se nem fle ufl postavit fládná siln j-í armáda. Stagnoval také jejich vývoj. Je zaráflející, fle N mci neusilovali o vývoj tanku se siln j-ím pancí em. Ukázalo se fle Panzer IV. má slab-í pancí nefl jeho francouzský protivník Char B. š*Produkcce stagnovala, jako kdyby bylo N mecko odsouzeno vést jen bleskové války.*⁵⁰ Ufl se lze jen domnívat, jak by dopadlo st etnutí, kdyby Francouzi p izp sobili svoji koncepci vedení boje té n mecké. P itom m li Francouzi tanky se siln j-ím pancí em, které by v uspo ádání tankových jednotek mohli usp t. š*I p es tankové sloflky a n které vysoce kvalitní modely tank byly francouzské obrn né divize dezorganizované, patn zásobované, neobratn vedené a v bojích zcela zbyte n ob tované. P edev-ím v-ak postrádaly rádiovou komunikaci, p chotu a podp rné zbran a trp ly trvalým nedostatkem paliva.*⁵¹

Byl to Guderian, který se v-íml faktu, fle francouzský Char B je nenapadnutelný, n mecké st ely se odráfely od silného pancí e. š*Je-t p ekvapující byl fakt, fle technické slufby nedaly p chotním divizím k dispozici ú inn j-í protitankové d lo, nefl byla sedmat icítka, která se ukázala bezmocná proti britským tank m Mathilda nebo proti n kterým typ m francouzských tank .*⁵² V pr b hu boje za al Guderian vyuffívat uko ist ná francouzská protitanková d la s ráflí 47 mm, které byly zdaleka lep-í nefl ty n mecké s ráflí 37 mm.

⁴⁹ PIEKALKIEWICZ, Janusz, *Tanková válka 1939-1945*, Plze 1995, s. 72.

⁵⁰ MASSON, s. 87.

⁵¹ MCCARTHY, Peter a SYRON, Mike, *Tanková válka: Vzestup a pád Hitlerových tankových divizí*, Praha 2003, s. 105.

⁵² Tamtéfl, s. 86.

vít zství zastínila vý-e ztrát: 27 074 mužů bylo zabito v boji, dalších 18 384 zůstalo nezraněných a z nich byla ze vší pravděpodobnosti mrtva, protože jejich ostatky se nikdy nenalezly. Na konci bojů měli ovšem Francouzi sami 92 000 mrtvých vojáků.⁵³ Tato čísla ukázala, že se i Blitzkrieg přes svoji rychlost, neobejde bez ztrát. Navíc i tankové jednotky a letectvo utrpělo značné ztráty. Polovina tanků byla ztracena nebo musely na nezbytné opravy.

Po úspěšném tažení mělo Německo v rámci počet tankových a motorizovaných praporek divizí. *Špočet tankových divizí byl bez otálení zdvojnásoben, ostatně tak, že počet obrněných vozidel připadajících na každou divizi byl snížěn na polovinu. Německé pozemní vojsko díky tomuto opatření sice nominálně disponovalo dvojnásobkem divizí, ale v žádném případě dvojnásobnou údernou silou tanků, na níž záleželo v první řadě.*⁵⁴

Lze říci, že s příchodem nové koncepce boje, kterým byl Blitzkrieg, nepotkal doposud německou armádu žádný neúspěch, spíše tomu bylo naopak, Němci kráceli od jednoho zdrcujícího vítězství k druhému. Nutno podotknout, že jeho protivníci se neuměli nové doktríně postavit, nebo dokonce uplatňovat Blitzkrieg svým vlastním způsobem.

6. Tanky

Hlavní zbraní, která rozhodujícím způsobem ovlivnila jednotlivé boje druhé světové války, se staly tanky. Prvním bojištěm, kde byly nasazeny tanky, byla první světová válka. Nicméně v této válce byly tanky připraveny k použití a projevila se jejich pomalá rychlost a zranitelnost při útocich dle electva. První mocností, která použila tanky v bitvě, byla Velká Británie. Po skončení první světové války se v jednotlivých státech začala formulovat určitá doktrína pro vedení válečných operací s nasazením tanků. Je důležité říci, že tato práce se zabývá zejména německou doktrínou Blitzkriegu, a proto se bude soustředít na německou filozofii vedení války s nasazením tanků.

⁵³ MOSIER, s. 200.

⁵⁴ GUDERIAN, s. 138.

ou nastíní základní informace o jednotlivých tancích, které se proti sobě střetli během meckého tažení do Francie a do Sovetského svazu. V kapitole *Blitzkrieg na Západ* budou porovnány německé stranou tanky Panzer III a Panzer IV proti francouzským tankům Char B a Somua. Sovětské divize byly vybaveny vynikajícím tankem T-34, na který Němci zareagovali výrobou Panthera a Tigera. Neopomenuto nebude ani africké bojiště, kde se proti německým tankům zaskvěl americký Sherman.

6.1. Panzer III a Panzer IV

Panzer III se stal spolu s tankem Panzer IV hlavní součástí tankové výzbroje německé armády při bleskových taženích do Polska a do Francie. Němci při vpádu do Polska tvořili v čele tankového vojska ještě tanky Panzer I a Panzer II. Při tomto tažení nebyly pro skutečný boj ideální, nebo sloužily jako výcvikové stroje a v Polsku slavil úspěch jen díky slabé polské armádě. *Němci ukázaly se jako zranitelné v podstatě jakýmkoliv způsobem protitankové obrany a kvůli svému tenkému pancíři utrpěly ztráty také při soběním improvizovaných prostředků v německé zástavbě.*⁵⁵

U Panzeru III se při tažení ve Francii objevily jeho slabé stránky. Jeho slabý pancíř, který dosahoval výšky 50 mm, později nové typy měly pancíř silnější 70, se nedokázal rovnat s tanky francouzskými. Nevýhodou tohoto tanku byl i kanon ráže 37 mm. V následujících letech došlo na Panzeru III k přezbrojení nevyhovujícího kanonu na ráži 50 mm. Panzer III byl vyřizován následně i při tažení do Sovetského svazu, němci proti silným T-34 neměli úspěch. Po roce 1943 byly tyto tanky staženy z výroby a nahrazeny výrobou těžších tanků Tiger a středního tanku Panther.

Panzer IV se stal součástí německé výzbroje po celou dobu války. Tento tank, který si prošel v průběhu války postupnou modernizací, byl těžkým soupeřem pro spojenecké tanky. Jeho pancíř dosahoval tloušťky 80 mm. Byl vybaven dvěma kulomety ráže 7,92 mm. Hlavní zbraňí byl krátký

⁵⁵ BISHOP, Chris, *Organizace a bojiště tankového vojska německé armády ve druhé světové válce*, Praha 2010, s. 23.

nfrontaci se sov tskými T-34 zaostával. Proto od roku 1942 byly tyto tanky vybaveny dlouhým kanonem ráfle 75 mm. Panzer IV se stal plnohodnotným nep ítelem sov tských T-34. *šPzKpfw IV byl jediným n meckým tankem, jehořl produkce probíhala po celou válku. Od íjna 1937 do kv tna 1945 bylo vyrobeno více neřl 9000 t chto stroj v-ech deseti verzí. Panzer IV se tak stal nejpo etn j-ím tankem ve slufbách n mecké armády. P esto je jeho celková produkce nízká ve srovnání s obrovským mnořstvím vyrobených sov tských tank T-34 nebo amerických Sherman , kterým musel elit.õ⁵⁶*

6.2. Char B-1

Nejvýznamn j-ím francouzským t flkým tankem se stal Char B-1. Jeho vývoj nastal uřl ve dvacátých letech, nicmén ě jeho sériová výroba zapo ala ařl v polovin ě t icátých let.

První verzí se stal tank Char B-1, který m l 40 mm pancí . Byl vybaven 75mm kanonem a 7,5 mm kulometem. Kanon ráfle 75 mm m l slouřit pro ni ení nep átelského d lost electva a palebných postavení. Ve v řli byl navíc umíst ěn protitankový kanon ráfle 47 mm. Tento tank m l pln vyhovovat francouzské doktrín ě p i vytvá ení pr lom ě v nep átelské linii. Av-ak potenciál t chto tank ě nebyl vyuffit, jelikořl nebyly oproti n meckým tank ě m vybaveny radiostanicí, cořl sniflovalo jejich manévrovatelnost. Tanky n kolikrát musely ěkat na dal-í zm ěny pokyn ě .

Po roce 1937 do-řlo k dal-ímu vývoji tohoto tanku, který dostal název Char B-1 bis. Tento tank byl inovován 60 mm pancí em, cořl m lo za následek zvý-ení hmotnosti. Do pádu Francie v roce 1940 bylo vyrobeno p es 400 tank ě této série. Char B-1 se v dal-ích letech do kal nového vylep-ení pancí e na neuv ítelných 75mm pod ozna ením Char B-1 ter. Nevýhodou tohoto modelu bylo odstran ění 7,5 mm kulometu.

Lze íci, řle p i n meckém taření do Francie se dokázaly tyto tanky vyrovnat, ba dokonce p ed ít n mecké tanky Panzer III a Panzer IV. Na svoji

⁵⁶ PANZERNET, *Panzer IV*. [on-line]. ©2002 ó 2012. [vid. 2013-07-15]. Dostupný z: <http://www.panzernet.net/panzernet/stranky/tanky/pz4.php>.

ě pancé ování a disponovaly mohutnou palebnou silou. Silné pancé ování bylo pro ně mecké jednotky nep ekonatelné. Nevýhodou francouzských tank ů se stal jejich levý bok, který by zranitelný p í nedokonalém chrán ní chladi e. Nejv t-ím nep ítelem francouzských tank ů nebyly ně mecké Panzery, ale protiletadlové kanony ráfle 88mm a st emhlavé bombardéry Ju-87. N které uko ist né tanky Char B-1 bis se staly výzbrojí ně mecké armády. Byly p ezbroyeny na plamenometry a ně které vyuffívány jako samohybná d íla.

Výhoda t chto tank ů nebyla francouzskou armádou vyuffita. Za fatální chybu lze považovat nasazení tank ů v malých skupinkách, které nakonec proti ně mecké taktice nemohly usp t.

6.3. Somua S-35

V rámci francouzských tank ů nesmíme opomenout ani st ední tank Somua S-35. Tento tank byl vybaven 35 mm pancí em. Palebnou sílu tvo il ve v fli umíst ěný 47 mm kanon a kulomet ráfle 7,5 mm. U t chto tank ů byl kladen d raz p edev-ím na rychlost.

Stejn ě jako u tank ů Char B-1 byli ně meci ohromeni jejich konstrukcí a ada tank ů Somua S-35 byla p evedena do výzbroje ně mecké armády.

6.4. M4 Sherman

Nejvýznamn ějšími tanky na stran ě Spojenc ů se krom ě sov tských T-34 staly americké Shermany. Tyto tanky poprv ě zasáhly do boj ů druhé sv tové války na africkém boji-ti proti Rommelovu Afrikakorpsu. Sherman se dokázal rovnocenn ě m ít s ně meckými Panzer III a Panzer IV. Na druhé stran ě v konfrontaci s t ělkými tanky typu Panther a Tiger docházelo k drtivým poráfkám amerických tank ů. Je nutno podoktnout, ůe nedo-lo k řládnému vývoji t ělkého tanku, který by mohl konkurovat t ělkým typ m ně meckých tank ů. Afl na konci války do-lo k nasazení t ělkého typu tanku, kterým byl M26 Pershing.

Sherman byl vybaven 75 mm kanonem, pancí byl silný 85 mm. Výhodou t chto tank ů byla rychlost a pohyblivost, také rychlé opravy a

přispěl k narůstající převaze nad německými tanky. Nevýhodou těchto tanků byl slabý pancíř, vysoká silueta tanku a průměrný kanon. Mezi slabé stránky lze zařadit i benzinový agregát, při zasazení tanku hrozilo totiž rychlé vzplanutí. V roce 1944 došlo k inovaci kanonu na ráž 76,2 mm, na které pozdější typy Sherman měly kanon s ráží dokonce 105 mm. Došlo také k zesilování pancíře.

Před vyloděním v Normandii došlo k dalším inovacím tanku Sherman, například byla sestrojena konstrukce s rotujícími věžičkami před tankem, které měly za úkol iniciovat výbuchy v minových polích. Další inovací bylo pokládání svinutého klubka rotu před tank, tak aby nezapadl v písečných plátcích Normandie.

Lze říci, že americká armáda později kopírovala německou taktiku s použitím tanků. Zejména to byl George Patton. Patton byl proslulý rychlými a dalekými průniky tankových divizí do německých linií. Na obě strany porážky, které Shermany potkaly především při střetech s Panthery, zajistovaly skupiny amerických tanků agresivní postup do německých pozic.

6.5. T-34

Střední tank T-34 se v průběhu války stal důležitou součástí sovětské armády. Tento tank konstruován představoval revoluční techniku, která zásadním dopadem ovlivnila taktiku tankového boje. Výroba těchto tanků započala v roce 1940 a přes probíhající válku jich bylo do konce roku 1945 vyrobeno asi 60 000. Prvním typem tanku T-34 se stal tank pod označením T-34/76, což značilo kanon ráže 76 mm. V letech 1939-1942 bylo vyrobeno několik desítek tisíc těchto typů tanků, jeho pancíř se postupně dostal z rážky 45 mm na 70 mm. Tank T-34/76 byl dále vybaven kulometem ráže 7,62 mm. Široké pásy, velká pojezdová kola a silný naftový motor zaručovaly vysokou rychlost a vynikající průchodnost terénem. Výborné vlastnosti tohoto tanku neumožnily v počátku Sovětům vůbec využívat. *ŠVybavení radiostanicemi bylo ubohé, způsob velení a řízení primitivní a nepraktický. Jen hrstka velitelů měla znalosti a schopnosti na úrovni sofistikovaných a*

nkových expertů⁵⁷ V neposlední řadě Sověti zanedbali plně logistickou podporu pro tankové sbory.

T-34 se posléze staly vzorem pro německý vývoj tanku Panther. Sovětské tanky porovnávaly Panzery III s krátkým 37 mm kanonem a nejinak tomu bylo i u Panzeru IV, který, aby se vyrovnal svému sovětskému protivníkovému, byl vybaven kanonem ráže 75 mm. Nejúčinnější zbraní proti T-34 se stala protiletadlová děla ráže 88 mm.

V roce 1942 dochází k inovacím na tanku T-34. Především se to týká změny ráže kanonu ze 76 mm na 85 mm. Dochází k tomu v důsledku nasazení německých tanků Panther a Tiger, kteří za své silným pancéřováním porovnávatelné T-34/76.

Tank T-34 se stal hlavním symbolem sovětské armády. Nutno podotknout, že součástí výzbroje Rudé armády byl také těžký tank KV. Tento tank měl pancíř silný 110 mm a byl vybaven kanonem ráže 85 mm. Typ tanku KV-85 byl rovnocenným protivníkem německých tanků Tiger a Panther. Nicméně těžký tank bylo vyrobeno jen pár stovek. Hlavní výzbrojí byly uflázněvané T-34.

6.6. Tiger

Konstrukce tanku Tiger byla odpovědí na vynikající sovětský tank T-34/76. První nasazení potkalo Tigery v roce 1942. Tiger měl pancíř silný 100 mm. Byl vybaven kanonem ráže 88, což znamenalo pro sovětské tanky silného soupeře. Tiger byl dále vybaven dvěma kulomety ráže 7,92 mm. Mezi výhody tohoto tanku patřily uflázněvaný silný pancíř a výborný kanon. Tiger se jevil na válečném poli jako dominantní stroj a mohl se měřit s jakýmkoliv nepřátelským tankem. *Šod t chvil až do úplného konce války osádka spojeneckých tanků i sebezmeněním názna, že by někde vpřed mohl čekat Tiger, postupovaly se svými stroji pomalu a s nejvyšší opatrností, aby se tak až po a sto p ipravily o údernost útoku a zahodily*

⁵⁷ MACKSEY, Kenneth, *Tank proti tanku*, Praha 2003, s. 132.

rychlý a p ekvapivý postup vp ed mohl p inést.õ⁵⁸

Ale i u tohoto tanku se objevily slabé stránky. Hmotnost tanku činila 55 tun, což způsobovalo jeho menší mobilnost, tank se jevil jako těžkopádný. Tankoví velitelé pro rychlé ofenzivní boje spíše využívali tanky Panzer III a Panzer IV. Po převzetí iniciativy ze strany Sovětů byl Tiger využíván pro defenzivní vedení německých operací.

Nutno říci, že tanková esá, která operovala s těmito tanky, se v průběhu bojů, vyznamenávala zničením desítek nepřátelských tanků. Důležitě také bylo, aby se tyto tanky nedostaly do rukou nepříteli, pokud zapadlé Tigery, což se stávalo velmi často, nešlo vytáhnout, musely být zničeny. První ukázkový Tiger byl vystaven v Moskvě roku 1943. Tank byl důkladně prozkoumán, byly zjištěny jeho silné a slabé stránky. Sověti zjistili, že dosavadní T-34 s kanonem ráže 76 mm na Tigery nestačí, proto byl T-34 inovován kanonem ráže 85 mm. *Šoděrvence 1942, kdy byla zahájena sériová výroba, do srpna 1944 bylo vyrobeno celkem 1355 tanků Tiger. Relativně nízký počet vzniklých strojů byl způsoben, kromě rostoucí zdrojové tísně německého průmyslu, zejména výrobní nákladností a náročností tohoto vozidla. Cena kompletního stroje byla 800.000 říšských marek. Počet normohodin potřebných k výrobě tanku Tiger činil 300.000, což stačilo na výrobu dvou tanků Panther nebo dokonce tří stíhaček Messerschmitt Bf 109.õ⁵⁹*

6.7. Panther

Německou odpovědí na tank T-34/76 byla výroba stejného tanku Panther. Tento stroj převyšoval svého sovětského protivníka v silném pancéřování a větší palebnou silou na stejné a delší vzdálenost. T-34 byl lepší v pohyblivosti, rychlosti a operačním dosahu. Panther měl jako první německý tank seikmený pancíř o síle 80 mm. Kanon tanku byl vybaven

⁵⁸ Tamtéž, s. 185.

⁵⁹ PANZERNET, *Tiger*. [on-line]. ©2002 až 2012. [vid. 2013-07-15]. Dostupný z: <http://www.panzernet.net/panzernet/stranky/tanky/pz6.php>.

konstruován tak, aby mohl elit i p í-tí generaci sov tských tank T-34/85.

Panther byl poprvé nasazen u Kurska v lét roku 1943. Nicmén v této době jich bylo vyrobeno nedostate né množství a stejn jako u nových typ tankových stroj trp ly ze za átku zna nou poruchovostí. *šBojová hodnota tank Panther byla u Kurska zcela minimální a jejich p ínos n mecké v cí zanedbatelný.*⁶⁰

Panthery se ale v následujícím pr b hu války staly silnou stránkou n mecké armády. Zejména byly velkým protivníkem pro americké Shermany. Na zni ení Panthera bylo pot eba pouflít afl p t Sherman , s tím, fle z této formace nakonec z stal jediný tank. Nejlep-ím zp sobem vy azení Panther z boje bylo zasafení do pojezdového ústrojí, stroj z stal následn nepojízdný. Nicmén hlavní ztráty Panther na západním boji-ti nem ly na sv domí tankové formace Spojenc , nýbrfl letectvo. *šDo konce války bylo vyrobeno celkem 5928 tank Panther, cofl samoz ejm nebylo množství, které by umořnilo jimi pln nahradit star-í tanky Panzer IV, jak bylo p vodn plánováno. Oba typy tak byly u tankových jednotek kombinovány a v bojích se musely navzájem dopl ovat.*⁶¹

7. Německo versus Sovětský svaz – obrat ve válce

Porážky Polska a Francie byly zap í in ny novou vojenskou doktrínou, kterým byl Blitzkrieg. Němci cht li zni it Sov ty stejnou taktikou, cofl se jim od zahájení operace Barbarossa skute n da ilo. Ale i Blitzkrieg poznal hranice svých mofností. V zim roku 1941 se rychlé operace Němc zastavily. Wehrmacht na území Sov tského svazu narazil na rovnocenného protivníka. Byli to naopak Sov ti, kte í p evzali iniciativu p í provád ní ofenziv proti Němc m. V roce 1942 Němci je-t dokázali vzdorovat proti stále sílící sov tské armád . Zaznamenali dokonce i vít zství u Charkova, ale

⁶⁰ Tamtéfl, s. 188.

⁶¹ PANZERNET, *Panther*. [on-line]. ©2002 ó 2012. [vid. 2013-07-15]. Dostupný z: <http://www.panzernet.net/panzernet/stranky/tanky/pz5.php>.

a Kurska se vývoj války obrátil zcela ve prospěch

Sovětu.

Je nutné připomenout, že tato práce se nezabývá postupným popisáním jednotlivých bojů druhé světové války, ale zdrazňuje taktiku Blitzkriegu. Zdraznit lze také, že po skončení německého Blitzkriegu, to byla Rudá armáda, která iniciativně vedla své ofenzivy.

7.1. Německé tažení na Balkán a jeho důsledek pro tažení do Sovětského svazu

Na podzim roku 1940 začal Adolf Hitler vydávat rozkazy na zpracování plánů jednotlivých tažení. Směrnice 21 se zabývala plánem Barbarossa, ten představoval útok na SSSR, který byl naplánován na květen roku 1941. Ale zahájení tohoto plánu se zpozdilo v důsledku zapojení Němců do válečných operací na Balkáně.

Mussolini, který toužil napodobit úspěchy Hitlera, se rozhodl zahájit další válečné operace, tentokrát na Balkáně a cílem mělo být obsazení Řecka. Řecký generál Metaxas se stavěl proti válce a odmítal italské požadavky. Italové, kteří byli vázáni válkou v Africe, se dopustili chyby, když otevřeli druhou frontu. Hitler neměl fládně dříve zahájit válečné operace na Balkáně, Němci si zajistili spojence na Balkáně v Rumunsku a Bulharsku. Důležitým faktorem pro Hitlera a jeho pomoc Mussolinimu byl fakt, že italský diktátor kladně přijal anexi Rakouska. V tomto ohledu ufl Hitler chápal Mussoliniho jako svého spojence. Na druhou stranu ufl v únoru 1941 bylo rozhodnuto, že německá armáda zaútočí v květnu téhož roku na SSSR. Němci i z tohoto důvodu potřebovali mít připravenou armádu v plné síle. *šJinými slovy, existovaly všechny důvody pro to, aby Mussoliniho fládnost odmítl, a fládný, pro by mu měl pomoci.*⁶²

Hitler se i přesto rozhodl pomoci Itálii, operace pod názvem Marita, tedy zahájení válečných operací proti Jugoslávii a Řecku, začala 6. dubna 1941. Němci museli vyřešit problém, jak se dostat co nejrychleji na řecké

⁶² MOSIER, s. 213.

ím momentem pro zahájení tohoto tažení se staly události v Jugoslávii, které zapí inily definitivní odklad tažení do Ruska. *šRozhodujícím faktorem p i zm n na asování byl ne ekaný p evrat v Jugoslávii, k n mufl do- lo 27 b ezna, kdy generál Simovi a jeho spiklenci svrhli vládu, která jen krátce p edtím zapojila Jugoslávii do paktu s Osou. Hitlera tato zneklid ující zpráva natolik roz ílila, fle je- t téhofl dne na ídil mohutnou ofenzivu proti Jugoslávii. Dal- í síly, pozemní i vzdu- né, pot ebné pro takový úder p edstavovaly mnohem v t- í vojenský úvazek, nefl by si bylo vyfádalo samotné ecké tažení, a práv to p im lo Hitlera, aby u inil své význa n j- í a osudov j- í rozhodnutí odložit zamý- lený za átek útoku proti Rusku.õ⁶³ Tažení v ecku trvalo jen pár týdn a n mecký Wehrmacht mohl slavít dal- í vít zství. šV t- in vojenských pozorovatel p ípadalo, fle wehrmacht nelze v bec zastavit.õ⁶⁴*

Nicmén balkánské tažení m lo za následek to, fle se oslabily jednotky mar- ála von Rundstedta, který m l velet p i tažení do Ruska skupin armád Jih. Pod Rundstedtovým velením se nacházel velitel tankových jednotek von Kleist, který k balkánskému tažení ekl: *šfle vojska nasazená na Balkán nebyla v porovnání s na- í celkovou silou nijak velká, nicmén procento zde nasazených tank bylo vysoké. V t- ina tank , které spadaly pod mé velení p ed ofenzivou proti ruské front v jifním Polsku, p edtím ú inkovala v balkánské ofenziv a pot ebovala generálku, zatímco jejich posádky pot ebovaly odpo inek. Velká ást t chto tank pronikla na jih afl na Peloponés a musela být p emíst na p es celou tu vzdálenost zpátky.õ⁶⁵*

Balkánské tažení m lo za následek ztrátu vojenské techniky. Luftwaffe utrp la ztrátu letadel p i vzdu- né invazi na Krétu. Jak ufl bylo zmín no, tankové jednotky se opot ebovaly. Nicmén polní tažení do Sov tského svazu, by neza alo podle plánu, jelikofl v tomto roce p evládalo nep íznivé po así. eky v Polsku a v Rusku byly po jarním tání rozvodn né, fle by to bránilo rychlému postupu, na který byl Blitzkrieg závislý.

⁶³ HART, s. 252.

⁶⁴ MOSIER, s. 219.

⁶⁵ HART, s. 251.

řížením do SSSR

Na evropském vále ném poli ufl Hitlerovi nezbyl fládny soupe , kterého by mohl v dal-ím st etnutí porazit. Krom Velké Británie, která dokázala odrazit Luftwaffe b hem letecké války. Jediný kdo z stával stranou, byl Sov tský svaz. N mecko a SSSR uzav ely 23. srpna 1939 pakt o neúto ení a spolupráci. Rozhodlo se i o vymezení hranic v Polsku, které si ob zem rozd lili. Ale ani tento fakt Hitlerovi nezabránil nezaúto it na SSSR a získat dal-í území s hospodá skými a ekonomickými zdroji.

N meckou výhodou z po átku války proti Sov t m pro N mecko byl i fakt, fle se Stalin rozhodl zlikvidovat své zku-ené generály a nahradit je d stojníky, kte í m li fakticky hrát jen loutky a neohrozit Stalinovo upev ování moci. Nejrozsáhlej-í istky v armád se uskute nily v letech 1937-1939. D lefitou skute ností pro vedení války proti Sov tskému svazu byla i ta, fle Sov ti zrovna neoslnili v zimní válce proti Fin m, kte í m li slab vyzbrojenou armádu. Finové houflevnat vzdorovali Sov t m od listopadu 1939 do b ezna 1940, kdy byl uzav en mír v Moskv .

Generálové m li tendenci podce ovat sílu sov tské armády. *řOdhadovali ji na 180 divizí (na radu Fin sv j odhad zvý-ili na 220), 5 000 tank , 5 000 letadel, z v t-í ásti zastaralých.ř⁶⁶ Jen Heinz Guderian byl jiného názoru. Ten odhadoval po et sov tských tank podle své poslední náv-t vy, která se uskute nila v roce 1934 na 17 000. řSkute nost, fle Rudá armáda m la k dispozici tisíce tank , je-t neznamenal, fle by ji tvo ily divize schopné ú inn zasáhnout do bitvy, stejn jako tisíce sov tských letoun neznamenal, fle by zem m la taktické letectvo. Bylo tu jen obrovské skladi-t vojenského materiálu, ne v-ak armáda. Vojenské doktríny, které sov tské velení hlásalo, se p ímo zoufale nehodily pro moderní zp sob vedení války, d stojníci si po ínali h e neřl nevojenské osoby, velící a kontrolní systémy neexistovaly, logistika byla stra-n nedokonalá, velící lánky p ímo d siv nekompetentní.ř⁶⁷*

⁶⁶ MASSON, s. 113.

⁶⁷ MOSIER, s. 234.

stav I proti otevření druhé fronty. Obával se, že toto rozhodnutí bude mít pro Německo nedozírné následky. Pro rok 1941 byly stanoveny navíc další cíle. V Libyi se mělo podpořit úsilí Itál, Němci sem vyslali dvě tankové jednotky. *ŠVýsledkem italské svévole a jejich chyb na Balkán bylo, že německé síly byly významně vázány v Africe, dále v Bulharsku a pak v Řecku a Srbsku. Tyto okolnosti oslabily naše síly na rozhodujícím dějišti války.*⁶⁸ Takto komentoval Guderian neúspěchy Itál na válečném poli v roce 1941.

Podle Guderianových podkladů, které měl k dispozici k 22. březnu 1941 k dispozici o rozložení 205 německých divizí:

- a) 38 německých divizí zůstalo na západě
- b) 12 německých divizí v Norsku
- c) 1 německá divize v Dánsku
- d) 7 německých divizí na Balkáně
- e) 2 německé divize v Libyi
- f) 145 jich tedy bylo k dispozici pro východní tažení.⁶⁹

*ŠToto rozdělení sil představovalo nepřijemnou rozložení. Hlavní podíl západu s 38 divizemi se zdá velmi vysoký. Také Norsko s 12 divizemi bylo silně zastoupeno. Tažení na Balkáně mělo za následek, že kampaň v Rusku mohla začít teprve v průběhu roku.*⁷⁰

Guderian se před tažením snažil vylepšit pozici tankových jednotek. Uvědomoval si, že jeho tanky musejí pokračovat ve vývoji dopředu. Němci se rozhodli v nadcházejícím tažení do Sovětského svazu nevyužít tanky Panzer I a II. Zároveň bylo nutné, aby tanky Panzer III a IV byly vybaveny silnějšími pancířem. Tankové divize tak byly tvořeny tanky Panzer III, které už byly inovovány delším ráfem 50 mm a Panzer IV s krátkým kanonem 75. K protitankovým dělostřelcům se přidala jako součást výzbroje také útočná děla. Guderian očekával, že se německé armády mohou postavit lepší tanky. *ŠPotřebnější výzbroje byla skutečně akutní. Armády na celém světě*

⁶⁸ GUDERIAN, s. 142.

⁶⁹ Tamtéž, s. 152.

⁷⁰ Tamtéž, s. 152.

etody a p efití N mecka záviselo na tom, zde se bude schopno v t chto závodech ve zbrojení udrfet krok i dva nap ed.⁷¹ Lze íci, fe bojová síla n meckých tankových sil vzrostla, z d vodu, fe lehké tanky byly nahrazeny st edními. Nutno dodat, fe výhodou byla zku-enost s mobilní válkou, s kterou se N mci dostali do dvouletého p edstihu p ed ostatními.

Hitler se také dopustil dal-í chyby a tou bylo podcen ní ruského soupe e. Sv j optimismus dokázal p enést i na vrchní velitelství wehrmachtu. P edpokládalo se, fe tažení skon í do po átku zimy. I tento faktor hrál d ležitou roli, nebo se zimní výbavou pro vojáky se z ejm moc nepo ítalo. V tomto ohledu m l zimní výbavu jen každý pátý voják.

7.3. Tažení do Ruska

Po drtivých vít zstvích proti Polsku, Dánsku, Norsku, Nizozemsku, Belgii, Francii se n mecká armáda zdála být neporazitelnou. Operace Barbarossa začala 22. 6. 1941. N mci vytvo ilu frontu p iblížn 3 000 km dlouhou, táhla se od Baltského mo e k ernému mo i, uprost ed fronty se rozprostíraly Pripatské bafliny, které rozd lily bojovou linii na dv poloviny. *šBarbarossa po ítala s tím, fe do hry vstoupí t i skupiny armád. Von Leebova skupina armád Sever m la 27 divizí a 3 Hoepnerovy obrn é divize. Nejsiln j-í von Bockova skupina armád St ed m la 42 divizí a 9 obrn ých divizí, jeft se rozd lily na dva obrn é sbory, jimft velel Hoth a Guderian. Co se tý e skupiny armád Jih von Rundstedta, ta disponovala 33 divizemi a 5 obrn ými divizemi von Kleista. T íla se postupné podpo e 15 rumunských divizí, 2 velkých ma arských a 2 italských jednotek.*⁷²

Nejv t-í n mecké tažení v pr b hu druhé sv tové války začalo. Sov ti byli po zahájení n mecké ofenzivy ohromeni. Luftwaffe si hned začala vále ných operací zajistila p evahu nad nep átelským územím. *šN mecké letectvo op t s úsp chem aplikovalo sv j postup z polského a francouzského*

⁷¹ MACKSEY, s. 163.

⁷² MASSON, s. 112.

zemních vojsk letkami stíhá ek a útoky do hloubky nep átelského týlu.⁷³ Na sov tské území vpadly t i armádní skupiny.

Op t to byl Heinz Guderian, který hrál hlavní roli p i prvním úderu tankových jednotek na sov tském území. Sám velel 2. tankové skupin , která od zahájení operace z Brest-Litevska do Bobruiska urazila za týden 440 km. Rychlý výpad n meckých jednotek skon il 15. ervence, kdy do-lo k obklí ení více nefl 300 000 sov tských voják v prostoru Bialystoku, Minsku a Smolenska. Po áte ní fiasko Sov t bylo p edev-ím p i ítáno -patnému rozmíst ní jednotek. Jednotky pro útok i obranu byly rozmíst ny ve zna n p edsunutých oblastech. Práv tento fakt, hrál d leffitou roli p i ztrát zna něho po tu sov tských voják .

šHitler prokázal politickou odvahu svým rozhodnutím k zahájení války proti Sov tskému svazu, p i emfl pofladoval její p ekvapivé zahájení a rychlé rozhodnutí pomocí strategické koncepce bleskové války. N mecké vojenské velení vytvo ilo vynikající plán, koncentrovalo podle n ho síly a prost edky, dosáhlo strategického p ekvapení nad protivníkem, ímfl získalo iniciativu, soust edilo síly k postupu na hlavním opera ním sm ru k hornímu toku ek Západní Dvina a Dn pr, rychle obklí ilo a zni ilo sov tská vojska stojící proti Skupin armád St ed v B lorusku, znemoftnilo provedení mobilizace sil a pr myslových kapacit.⁷⁴

Nicmén na p elomu ervence a srpna roku 1941 se za aly objevovat první náznaky toho, fle toto taftení nebude zdaleka tak jednoduché, jako ta p edcházející. Prvním p ekvapením pro Guderiana a ostatní velitele tankových jednotek byly zprávy o sov tském tanku T 34. š10. ervence u Tolochina Guderian vid l a vyfotografoval své první T 34 ó tanky s kvalitním sklonem pancí e, s mohutným kanonem ráfle 76 mm a s vynikajícím výkonem v terénu. Na první pohled tyto tanky p ekonávaly jakýkoli n mecký tank, a jifl aktivní nebo plánovaný pro výrobu.⁷⁵ S dal-ím faktem, s kterým vrchní velení wehrmachtu nepo ítalo, byl -patný stav silnic na sov tském území.

⁷³ Tamtéfl, s. 115.

⁷⁴ STOLFI, Russel, *Hitlerovy tanky na východ* , Brno 2007, s. 140.

⁷⁵ MACKSEY, s. 176.

mo katastrofální úinek prachu, který se dostával do motor , což způsobovalo poruchy. *ŠPo rychlých taženích v Polsku a ve Francii byly tanky vráceny dom na generální opravu a modernizaci. To bylo v Rusku v roce 1941 nemohlé, nejen protože Rusové odmítli p estát bojovat, ale také kvůli flezční síti, která musela být teprve opravena na n mecké rozm ry, a tak nemohla v lét 1941 p epravovat na frontu zásoby, ani nemohla odvářet rozbité tanky zp t do N mecka. Navíc oprava tank byla mnohdy jifl zcela nemohlná, protože byly úpln zni eny. To v-echno se stalo ve chvíli, kdy bylo jasné, že Rusové dostávají nové stroje.*⁷⁶

Po n meckém úspěchu u Minska a Smolenska došlo k n kolikatýdenní pauze, aby generální štáb mohl rozhodnout, jakým směrem se bude ubírat další útok. Hitler prosazoval vést hlavní útok na Kyjev. Na Ukrajin cht l totiž zbavit Sov ty ekonomické základny. Zatímco v t-ina generál cht la vést hlavní sm r útoku na Moskvu, Hitler prosadil sv j návrh. Operace byla naplánována na zá í roku 1941. Na Ukrajin dosáhli N mci významného vít zství. *ŠZa trnáct dn po p í-erných cestách zatopených de-ť m, postoupila obrn ná armáda o 300 kilometr . 16. zá í se její elní jednotky spojily na východ od Kyjeva s Kleistovými p edsunutými jednotkami, které p í-ly z jihu a p ekro ily Dn pr v prostoru erkesy. Celkem N mci zajali více než 600 000 voják , tedy víc než po bitv u Minska a Smolenska.*⁷⁷ Teprve po tomto vít zství m lo dojít k finálnímu dovr-ení tažení, které m lo skon it dobytím Moskvy.

7.4. Neúspěch Němců u Moskvy

*ŠBitva u Kyjeva bezpochyby znamenala taktický úspěch. Z stalo v-ak otázkou, zda taktický úspěch vyvolá také velké strategické úinky. V-e záviselo na tom, jestli se N mc m poda í dosáhnout rozhodujících výsledk je-ť p ed za átkem zimy, dokonce je-ť p ed nástupem de- , které rozbahní terén.*⁷⁸

⁷⁶ Tamtéž, s. 177.

⁷⁷ MASSON, s. 194.

⁷⁸ GUDERIAN, s. 227.

útok provedl Guderian, který se svojí 2. tankovou skupinou dorazil z Ukrajiny. 30. září zaútočil a v prostoru Brjanska obklíčil Sověty, kteří zde měli dvě armády. Dále pronikl do Orlu a z jihu měl pokračovat dále na Moskvu. Hlavní útok na Moskvu začal 2. října, pod názvem operace Tajfun. Ke Guderianovy se přidaly další dva tankové zbory Hotha a Hoepnera. Rusové nečekali, že tak v pozdním období budou ještě Němci schopni provést další útok. *Šlo o jediného týdně se vechna vojenská uskupení, zajišťující obranu Moskvy, rozpadla. Podle metody, která se u nás stala klasickou, divize pro choty se tedy pustily do rozbíjení kapes, v nichž bylo obklíčeno několik set tisíc mužů, zoufale se pokoušejících probít. Toto útok skončil až 18. října. I když se několik tisícovkám sovětských vojáků podařilo probít z obklíčení a vytvořit partyzánské jednotky, bilance byla pro ně výmluvná, srovnatelná s tím, k čemu došlo předtím na Ukrajině. Němci zajali kolem 700 000 vojáků a ukořistili 1242 tanků a transportérů a více než 5 400 děl.*⁷⁹

Zlom nastal po prvním úspěšném týdnu v říjnu, kdy došlo ke zmuření po asi. Německá armáda byla od Moskvy vzdálená v polovině října zhruba 70 kilometrů. Přidělovány dny, kdy ruské už tak mizerné silnice byly najednou nasáknuté vodou. Bahnitě cesty znemožňovaly postup německých jednotek. Brzy nato se objevily první mrazy. Němci na tři týdny byli zablokováni v mrznoucím blátě. K tomu se jim nedostávalo zásob. *Sovětské velení a strana této nečekané pauzy využily. Více než 250 000 civilistů bylo mobilizováno, aby vybudovalo venkovní opevnění. Velké lesy v okolí Moskvy tvořily znamenité protitankové zátarasy a přinutily německé jednotky postupovat úzkými koridory, které se daly zaminovat, zatarasit bunkry a zakamuflovanými děly.*⁸⁰

Po třítýdenním přerušení útoku po asi dovolilo zahájit další operace ve směru na Moskvu. 16. listopadu zahájily německé jednotky útok na Moskvu, kterou před schylující katastrofou zachránily stupňující mrazy a

⁷⁹ MASSON, s. 119.

⁸⁰ Tamtéž, s. 120.

sovtské obrany. Němci i přes to podnikli 2. a 3. prosince poslední pokus dostat se do Moskvy. V tomto momentě se ukázalo, že Němci neocitli na předem stíhání Moskvy, ale Sověti v této fázi přešli do nečekaného protiútoků a Němci museli za tím ustupovat. *Štěně německé jednotky za sebou nechávaly skoro všechny těžký materiál od la, obrněné transportéry, tanky, kterým došel benzin, nebo měly poruchu. Během těchto dnů se Sověti zmocnili 400 tanků a 300 děl. 16. prosince uflmela Guderianova tanková armáda jen 400 tanků, které byly v provozu, namísto 1 500 zpočátku ruského tažení.*⁸¹ Němci stáli na pokraji katastrofy. Sověti neustále doplňovali své řady, ale i technické vybavení. *Štěně tedy měla flukovkou obrannou stála ufl 1 700 tanků, 1 500 letadel a první vojáky dovezené ze Sibíře.*⁸² Výchvní velitelé prosazovali ústup, ale Hitler byl proti. *Štěně Poprvé od vypuknutí druhé světové války se pyšnil německými stojícími, kteří každou další ofenzivu završili úspěchem, museli začít starat o obranu vlastních pozic. Hitler, jenž dosud v béc nepožítal s povtrnostními podmínkami, charakteristikou terénu, obtavostí rudoarmjců a s omezenými zásobami svých vojsk, začal svalovat vinu za stále zejmující porážku na generály přes to, že dříve jejich rady podceňoval. Ještě v prosinci si odreagoval svůj vztek tím, že zbavil velení 30 generálů včetně Guderiana a Hoepnera, Brauchitsche, Rundstedta a Bocka. Přesto se musel postavit v tváří tvář skutečnosti: bleskový útok na Moskvu skončil neúspěchem.*⁸³

Operace Tajfun tak nebyla úspěšně provedena. Koncem ledna se fronta stabilizovala přibližně 65 km od Moskvy.

7.5. Příčiny německého neúspěchu v roce 1941

Německá armáda, která krácela od jednoho vítězství k druhému, poprvé válku narazila. Lze říci, že v počátcích tažení do Ruska věřilo se, že i zde Němci uspějí. *Štěně Sovětská vojenská doktrína byla*

⁸¹ Tamtéž, s. 122.

⁸² CAWTHORNE, s. 86.

⁸³ BERTHELL, Nicholas, *Útok na SSSR*, Praha 2000, s. 175.

ívala v hromadných útocích p choty, více i mén
podporovaných d lost electvem a tanky.õ⁸⁴

Ale i N mci se dopustili ady chyb, které m ly za následek, fle toto
taflení neskon ilo do po átku zimy, jak bylo p vodn naplánováno.

šPokud wehrmacht p efil kritickou zimu, jednalo se jen o defenzivní
vít zství. Poprvé od roku 1939 Blitzkrieg poznal své hranice a N mci se na
východ ocitli konfrontováni s rovnocenným protivníkem, který se v bec
nepodobal Polák m nebo Francouz m. Výsledek kařdého boje tedy byl
nejistý.õ⁸⁵

N mci se dopustili ady chyb i p i samotném taflení. První váflná
chyba nastala p i podcen ní protivníka, pro n mecké velení bylo obrovským
p ekvapením schopnost Sov t nahrazovat ztráty. N mc m se také postavili
do cesty siln j-í a výkonn j-í stroje sov tské armády. Sám tankový stratég
Heinz Guderian se podivoval nad silou sov tských tank T-34. Ale potenciál
t chto zbraní neum li Sov ti v po átku války proti N mc m vyuffít. šVelitelé
tankových vojsk Rudé armády nev d li, jak s obrn nci nakládat, jak se ale
ukázalo, p chota i letectvo m ly k dispozici n které druhy vynikajících
zbraní.õ⁸⁶ Jestlifle zpo átku Sov ti nev d li jak uplatnit taktiku s poufítím
výkonných tank T 34, v íjnu roku 1941 tomu ufl bylo naopak. Jak
poznámenal Heinz Guderian: šproti T 34 m ly na-e tehdej-í obranné zbran
ú inek jen za mimo ádn výhodných podmínek. S krátkým 7,5 cm kanonem
tanku Panzer IV bylo t eba zasáhnout T 34 zezadu, aby bylo mofné ho
zlikvidovat p es m ífku nad motorem. Dostat ho p ed hlave ze správného
úhlu byl um lecký výkon. Rusové na nás úto ili zep edu p chotou a tanky
nasadili proti na-ím bok m a to masov .õ⁸⁷ U N mc se projevil i nedostatek
bojových jednotek pro vedení války na tak obrovském území, jakým byl
Sov tský svaz. Nedokázali tak pokrýt obrovské území. Nicmén afl dal-í

⁸⁴ MASSON, s. 126.

⁸⁵ Tamtéř, s. 127.

⁸⁶ MOSIER, s. 262.

⁸⁷ GUDERIAN, s. 239.

ud lali N mci dal-í chyby a Sov ti se dokázali nau it vést válku moderním zp sobem, tak jak tomu bylo u N mc .

8. Situace v Rusku se obrací

Rokem 1942 se za ala situace v Rusku obracet. Poslední velké vít zství, kterého N mci dosáhli u Charkova v kv tnu 1942, nezlomilo odpor Rudé armády. N mci u Charkova p edvedli jeden ze svých typických rychlých výpad , následn ehofl pronikli do hloubky sovs tských pozic a dokázali na po átku vále ných operací v roce 1942 usp t. N mci je-t v ervnu podnikli dal-í ofenzivu, která, ale vedla pouze k obsazení dal-ího území, ale nep inesla fládné zni ující poráflky sovs tským silám. Tento rok byl ve znamení neúsp -ného pokusu N mc dobýt Stalingrad a dostat se na Kavkaz.

šPom r sil, zvlá-t u tankového vojska, se za al pováfliv m nit ve prosp ch Ruska. N me tí tankisté bojovali ufl t i roky. P edev-ím jejich zásluhou byl obsazen obrovský prostor, cofl v-ak nakonec vedlo k neúnosnému roz t í-t ní sil.õ⁸⁸

N mecký tank typu Panzer IV tvo il jeden z hlavních pilí n mecké armády, poté co byl inovován rychlopalným d lem ráfle 75 mm, cofl znamenalo, fl se mohl m it s ruským tankem T-34.

Nutno zmínit, fl rok 1942 je-t neznamenal definitivní obrat ve válce na východní front . Ale lze íci, fl sovs tská armáda zaznamenala p echod k tomu, aby se mohla m it s ostatními. *šJejímu výkonu p inesl výhodu rostoucí p íliv výzbroje z nových a roz-í ených továren na Uralu a od západních Spojenc . Ruské tanky byly p inejmen-ím stejn dobré jako tanky kterékoli jiné armády a v t-ina n meckých d stojník je dokonce povaflovala za lep-í. I kdyfl Rusové trp li nedostatkem dopl kového p íslu-enství, nap íklad bezdrátové spojovací techniky, dosáhli vysoké efektivity ve výkonu, vytrvalosti a výzbroji. Ruské d lost electvo bylo výborné kvality a raketové d lost electvo, které bylo pozoruhodn ú inné, procházelo vývojem ve velkém*

⁸⁸ SCHEIBERT, Horst, *N mecké obrn né jednotky 1939-1945*, Plze 2003 s. 25.

a modern j-í nejl n mecká a schopná rychlejší palby. V t-ina t fl-ích p chotních zbraní byla obdobn kvalitní.⁸⁹

8.1. Georgij Žukov

Jeden z nejvýznamn j-ích velitel Sov tské armády, který se poprvé objevil na scén p i úsp -né obran Moskvu v prosinci roku 1941. Byl to práv fiukov, který porozum l doktrín bleskové války, s tím, fle jí posílil o ruský prvek, kterým bylo masivní nasazení sov tských voják . šP ísný, drsný, nemilosrdný, p ipravený p ijmout ztráty, pokud se dosáhne cíle ó to mořná vystihuje fiukova a jeho zp sob velení.⁹⁰ Georgij fiukov projevoval vlastnosti, které mu pozd ji pomohly k jeho dal-ím vít zstvím ó dokázal se vyznat v terénu, skv le dokázal pracovat s informacemi od zpravodajských služeb, a co bylo pro velitele d lefité ó Georgij fiukov m l vynikající odhad na sm rování p í-tích nep átelských operací. šP ipisoval sov tský vojenský úsp ch koordinaci d lost electva a letectva, sou innosti tankových a vzdu-ných sil a mohutné výrob zbraní a za ízení, které umofl ovaly pr lomy, údery do hloubky a obkli ovací operace. K hlavním nástroj m pat ila nenadálost, jífl bylo dosahováno d kladným opera ním a taktickým maskováním v m ítku n kolika front . Dal-ími byly rychlost, masové nasazení, odhodlanost a plánování. Jako plodné strategie se ukázaly obkli ování, no ní bojové operace a jim p edcházející obchvaty nep útele.⁹¹

8.2. Zlom v roce 1943 - Kursk

Jestlifle lze považovat za zlom na p elomu let 1942 - 1943 bitvu u Stalingradu, která p enesla mírnou p evahu na stranu Sov tského svazu. Rozhodujícím okamřikem roku 1943 se stala bitva u Kurska, která definitivn zlomila sílu n meckých jednotek, které od tohoto okamřiku p e-ly do defenzivy. Sov ti, sice bitvu nevyhráli n jakým rozhodujícím zp sobem, ale N mci se dostali do situace, kdy utrp li citelné ztráty, a ty ufl nedokázali plnohodnotn doplnit.

⁸⁹ HART, Liddell, *D jiny druhé sv tové války*, Brno 2002, s. 520.

⁹⁰ FORTY, s. 118.

⁹¹ COLVIN, John, *fiukov*, Praha-Plze 2006, s. 152.

Bitva u Kursku. *šVelký výb flek fronty, který se vytvo il západn od Kurska, se stal ideálním cílem pro n meckou ofenzivu ó byl zranitelný v i koncentrickému kle–ovému útoku ze severu a jihu, který byl typický pro n mecké úsp chy b hem operace Barbarossa. Kvalitní zpravodajské informace Georgije fiukova p esv d ily o tom, fle k p í-tímu útoku dojde v oblasti kurského výb flku a umofnily se mu na n j p ipravít.õ⁹²*

Jako N mci m li Heinze Guderiana, výborného tankového stratéga, který byl povolán zp t do aktivní slufby a v roce 1943 m l N mc m pomoci p eorganizovat n mecké obrn né divize ve své nové funkci ó inspektora tankových vojsk. Tak i Sov ti na-li ve svých adách dal-ího pozoruhodného velitele, kterým byl Ivan St panovi Kon v. *šP i-el na originální e-ení problému zapojení tankových armád do bojových akcí v pr b hu ofenzivy, snaflil se je nasadit v rámci mezí taktické zóny obrany a n kdy dokonce do nep átelské hlavní linie obrany. Pouflití kompletních tankových armád p i pr lomou nebo i p i úsilí dosáhnout pr lomou nep átelské taktické obranné zóny pomohlo sníflit ztráty u p ích jednotek, zvlá-t kdyfl existoval nedostatek tank pro p ímou podporu. To také zvý-ilo rychlost postupu b hem prvního dne operací, cofl p ipomíná taktiku bleskové války, ale v daleko v t-ím m útku.õ⁹³*

Hitler v rozkaz provést úsp –nou operaci proti sov tské armád práv v Kurském výb flku se komplikoval kv li neustálým odklad m, zejména ekal na to, afl se ke Kursku dostanou nové typy tank Panther a posílí ufl vyzkou-ené tanky Tiger.

N mci zahájili ofenzivu 4. ervence 1943. Kdy podle plánu Ericha von Mainsteina m lo dojít k rychlému útoku ze severu a jihu a Sov ti m li z stat obklí eni uvnit . Zpo átku ofenzivy zaznamenaly n mecké útoky pokrok, ale dal-í n mecké útoky byly zastaveny sov tskou obranou. *šRuský obranný plán byl zaloflen na sérii osmi soust edných pásem, kde byly nahu-t ny*

⁹² JORDAN a WIEST, s. 118.

⁹³ FORTY, s. 120.

í, a protiletadlové zbran . Je-ť nikdy dosud nezorganizovala Rudá armáda tak mohutný obranný systém.⁹⁴

Nejv t-í tanková bitva v historii prob hla 12. ervence 1943, kdy protiútok Rudé armády prorazil n meckou obranu na severu, a na jihu u Prochorovky nastala tanková bitva. Charakteristikou bitvy bylo, že ihned po jejím začátku se z ní vytratil ve-kerý řád boje. Tanky neustále jezdily kolem sebe, narážely na sebe, byly v sobě zaklíněné, vybuchovaly, v řadě tanků se odtrhávaly. V této bitvě měli sice převahu Němci, ale jen co se týče zkušenostmi vedení války. Sověti to vyrovnávali především materiální převahou. *šBitva u Kurska byla nejv t-í tankovou bitvou v dějinách a zúčastnilo se jí asi 6000 tanků, 2 000 000 vojáků a 4000 letadel.*⁹⁵

Tanková bitva u Prochorovky znamenala strategickou porážku Němců, Sovětská armáda převzala iniciativu na ruské frontě. *šPro Panzerwaffe znamenala takzvaná šjízda smrti tanků konec útočných operací na východě a přechod do obranné role. Ufň nikdy nebyly německé tanky použity ke hlubokým a bleskovým pronikáním nepřátelskou frontou a k provedení velkých obklíčení. Nyní bylo jejich úkolem chránit ustupující armády před kompletním zničením a zprežobovat bolestivé ztráty nemilosrdnému nepříteli. Aby tyto úkoly mohly plnit, musely být vyvinuty nové metody a nové zbraně. Od nynějška až do konce války byly tanky využívány jako svého druhu šhasičské sbory, které byly posílány na nejrůznější místa, aby podpořily frontu, kdykoliv hrozilo nebezpečí jejího zhroucení.*⁹⁶

8.4. Rok 1944 - sovětské vítězství

Za připomenutí stojí ruská ofenziva na Ukrajině s použitím taktiky bleskové války během ruské zimy. Když došlo k převratu zahájilo útok na německé pozice, po útoku došlo k převratu zahájily útok tankové divize a s německým odporem si poradily.

⁹⁴ Tamtéž, s. 120.

⁹⁵ CAWTHORNE, s. 177.

⁹⁶ MCCARTHY a SYRON, s. 226.

udá armáda m flé dosáhnout úsp ch s taktickou bleskové války i v hrozných zimních podmínkách, když v prvních m sících roku 1944 p e-el na Ukrajin do ofenzivy. Kon vova blesková válka byla možná jen proto, flé tank T-34 dokázal p ekonávat i obtífné rozbahn lé terénní podmínky, které bránily kařdému jinému druhu dopravy.⁹⁷

Rozhodujícím momentem roku 1944 bylo zahájení operace Bagration z iniciativy Sov tského svazu. šDne 22 ervna 1944, v den t etího výro í zahájení operace Barbarossa, byla zahájena jedna z klí ových akcí druhé sv tové války. Pod kódovým ozna ením Bagration za ala sov tská ofenziva, kterou bylo zahájeno definitivní rozdrčení n mecké fronty.⁹⁸ Letectvo Rudé armády dokázalo porazit ve vzduchu Luftwaffe, ímfl si zajistilo zdrcující p evahu. Následn za alo provád t útoky na kolony tankových jednotek a p choty, to N mc m zp sobovalo nedozírné ztráty.

šBagration se rychle zm nil v nejv t-í n meckou porářku celé války. P íli– rozptýlená n mecká fronta se hroutila tak rychle, flé nebyla ádná nad je na op tovné zformování udržitelných obranných pozic. N mecké jednotky byly vrfleny ařl k ece Visle a rychle porařeny. Sov tské tanky se valily trhlinou vytvo enou ve front a nemilosrdn postupovaly bez ohledu na ztráty. Postupovaly dokonce i p es domn le neprostupné Pripjatské bařfny, kde byly kladením kmen strom vytvo eny nové cesty. Kařdý pr lom byl nelítostn zuffitkován a rychlost postupu nebylo povoleno zpomalit. Místa odporu byla obcházena a obklí ené n mecké jednotky drřeny ve dvojitém obklí ení ó jedno vázalo obklí ené jednotky a druhé odrářfelo pokusy o vysvobození zvn j-ku. Sov t-í tankoví velitelé se zcela nepochybn pou íli z tvrdých lekci, které jim Panzerwaffe u-t d íla v pr b hu p edchozích t í let.⁹⁹

Jestliffe N mci dokázali v po átku operace Barbarossa postoupit o n kolik stovek kilometr . Sov ti dokázali b hem operace Bagration postoupit o 520km za p t dní a dokázali vytvo ít trhlinu v n mecké front o –í ce

⁹⁷ FORTY, s. 111.

⁹⁸ MCCARTHY a SYRON, s. 278.

⁹⁹ Tamtéřl, s. 281

ankové jednotky dorazily do Brest-Litevska, teda místa odkud začala německá ofenziva v červnu roku 1941. *Štěpán Sobčuk* *vedení boje byl stejný jako před měsícem, ó prudká, ale krátká doba lecká příprava, po níž následoval vzdušný a pozemní útok.*¹⁰⁰

Nutno podotknout, že Sověti zvládli od zahájení operace Bagration urazit 720 km a oslabit německé jednotky. Jejich postup se zastavil v červenci roku 1944. Nezbyvalo než se připravit na finální postup na Berlín. *Štěpán Rudá armáda zvládala po těchto letech krvavé územní doby německou taktiku tankového boje a koncentrací masy tanků a flivé síly jí dále zdokonalila. Jestliže byla v letech 1941 až 1942 přes výborné typy tanků těžkopádná a roztržitá, nyní se s odvahou, pohyblivostí a koncentrací sil vyrovnala německým bleskovým válkám.*¹⁰¹

Vývoj války se zcela otočil v neprospěch Němců, kteří ustupovali před sovětskou silou zpět na území západě. Po dalších ofenzivách Sovětů v roce 1945 na Gdaňsku, Frankfurt nad Odrou a Slezsko, utrpěli Němci zdrcující porážky, které vedli k porážce. Německo kapitulovalo v květnu roku 1945.

8.5. Závěr: Proč skončil německý blitzkrieg a proč uspěl Sovětský svaz?

Ukážeme si rozhodující faktory, pro které Němci nedokázali dorazit Sovětský svaz a proč se Sověti dokázali z vojenského hlediska připravit v protivníka, který dokázal porazit dosud neporažené Němce.

Na otázku proč německý Blitzkrieg nepokračoval v přesvědčivých a zdrcujících vítězstvích, lze odpovědět v několika bodech.

Štěpán *Od roku 1942 disponoval i nepřítel velkým počtem motorizovaných a tankových divizí s vysokou pohyblivostí a velkou palebnou silou.*¹⁰² Tento faktor ovlivnil průběh bojů na východní frontě v dalších letech. *Štěpán* *Naopak německá armáda měla jednu podstatnou vadu. Chyběla jí mobilita. Naprosto nedostatečná nebo neúplná motorizace převážně v těžkých jednotkách,*

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 283.

¹⁰¹ SCHEIBERT, Německé obranné jednotky, s. 49.

¹⁰² Tamtéž, s. 57.

se ukázala jako katastrofální p i pr lomových operacích a p i pohybu fronty v letech 1944-1945.¹⁰³

Jak ufl bylo zmín no, Sov ti dokázali v pr b hu války s N mci p evzít n které rysy Blitzkriegu. Díky tomu, fle získali vzdu–nou p evahu a také m li zdaleka po etn j–í pozemní vojsko, dokázali si osvojit svoji bojovou doktrínu, která za ala mít navrch nad stále defenzivn j–í rolí n meckých pozic. šNejprve se staly n mecké pozice a minová pole cílem intenzivní d lost electké p ípravy, která p ipravovala útok p choty, jenfl byl asto sebevrafdelný. Tyto hromadné útoky, vedené n kolikrát za den a n kolik dní po sob , kon ily tím, fle vytvo ily pr lomy i v t ch nejlépe organizovaných pozicích a otev ely cesty obrn ným jednotkám. Tanky, na nichfl visely hrozny p –ák , vjely do pr lom a sm ovaly k danému bodu v týlu bitevního pole a pak se roztáhly do v jí e. Tento pr nik a následný útok, jenfl m l podobu písmene X byl te nad–en poufíván sov tským velením, ne bez t flkých ztrát na flivotech i na materiálu.¹⁰⁴

Zárove byli N mci p ekvapeni mnofstvím rezerv sov tské armády. Sov ti m li neustále k dispozici dostate ný po et p choty, která dopl ovala zajaté nebo mrtvé sov tské vojáky. K tomu lze p i íst fakt, fle v záloze byly dal–í tankové skupiny a d lost electvo. Sov ti si mohli také dovolit vést protiútoky na n kolika místech a tím prolomit dal–í mezery v n mecké front .

N mci narazili na po etní nevýhodu. Jestlifle p i po áte ní fázi operace Barbarossa tuto nevýhodu dokázali smazat díky své manévrovací p evaze. V dal–ích letech války proti stále sílící sov tské armád nemohli usp t.

9. Blitzkrieg v severní Africe

Blitzkrieg byl pojem, který po celé Evrop –í il hr zu a zoufalství. Nicmén Blitzkrieg nevyuffil v–echny své prvky p i polním taflení N mc do Sov tského svazu a ukázal své hranice. Krom evropského vále ného pole se objevila dal–í fronta, kde mohla být blesková válka uplatn na. Po poráfce

¹⁰³ MASSON, s. 212.

¹⁰⁴ Tamtéfl, s. 178.

eli N mci p esunout své jednotky i sem. A bylo otázkou, jak bude tato vojenská doktrína fungovat v severoafrické pou-*ti*.

šPro válku v pou-ti bylo typické vyuffívání op rných bod obsazených dob e zakopanou p chotou, chrán nou kotou i ostnatého drátu a minovými poli, spole n s bitvami rychle se pohybujících flotil tank protivník . V noci se tanky shromafdovaly do st efených tábor a zá-kodníci nem li -anci k jejich zni ení.ō¹⁰⁵

Italové, kte í se v severní Africe ocitli tém na pokraji poráfky, zachránilo Hitlerovo taflení na Balkán. Z tohoto d vodu Britové odveleli ást svých jednotek do ecka. Tím za alo klidn j-í období v severní Africe, do doby nefl se Hitler rozhodl pomoci Itálii i tady. Bylo rozhodnuto, fle do Libye m ly být vyslány 15. tanková divize a 5. lehká divize, které byly známé pod názvem Afrika Korps. Velení se m l uchopit dal-í vynikající tankový velitel Erwin Rommel. Pro jeho pojetí Blitzkriegu je typické vysunutí tankových jednotek postupujících maximální rychlostí, se snahou vyuffívat momentu p ekvapení. Své tankové jednotky soust e oval s cílem prorazit nep átelské linie, nefl aby je rozmístil po celé délce fronty. Byl znám také ne ekanými a rychlými p esuny a své údery sm oval do míst, kde to nep ítel ne ekal. Pohyboval se v ele svých jednotek, stejn tak jako Heinz Guderian. *šLi-ka pou-t , jak byl brzy znám na obou stranách, byla na pou-ti ve svém fíivlu. Mistr taktiky, který ó jak jifl jsme vid li ó rád velel z frontové linie, vydával své rozkazy rádiem nebo osobn a m l kontrolu nad bitvou díky své samotné osobnosti.ō¹⁰⁶* Byl to práv Rommel, který odvrátil poráfku v severní Africe, ale v pr b hu boj byl oslabován nedostate ným zásobováním, cofl také nakonec p isp lo k poráfce Osy. *šTypickým rysem jeho bitev bylo, fle opakovan vyuffíval svých tank jakofto návnady, aby vlákal britské tanky do pasti, jeftl byly obstoupeny protitankovými d ly ó obratn tak spojoval*

¹⁰⁵ JORDAN a WIEST, s. 77.

¹⁰⁶ FORTY, s. 83.

úmi. Tyto Rommelovy taktiky s postupem války stále více p ejímaly i ostatní armády.¹⁰⁷

9.1. Erwin Rommel

Významný německý tankový velitel Erwin Rommel se narodil v roce 1891 v Heidenheimu. V mládí se rozhodl pro vojenskou kariéru. V roce 1911 nastoupil na důstojnickou školu v Gdańsku. Během první světové války bojoval postupně na západní frontě, v Rumunsku a v Itálii. Především na italské frontě se vyznamenal dobytím klíčových italských pozic.

V meziválečném období zůstal součástí okleštěné německé armády. Ve třicátých letech využil Rommel prochozí taktiku v prochozí škole v Drážďanech, následně využil i v prochozí škole v Postupimi. V tomto období sepisuje své poznatky z bojů první světové války v knize: *Přichotná útočí*, tato kniha ohromila i Hitlera. Ve druhé polovině třicátých let dochází k úzkému kontaktu mezi ním a Hitlerem. Rommel se stává velitelem včelové doprovodného praporu při vstupu do Rakouska, Sudet a Čech.

Při zahájení druhé světové války a tažení do Polska zastává Rommel funkci velitele včelové hlavního stanu a dbá na bezpečnost při Hitlerových návratcích fronty. Po skončení polského tažení fládá o přidělení tankové jednotky.

Až francouzské tažení ukázalo Rommela jako dalšího vynikajícího tankového стратега. Rommel velel 7. obrněné divizi, která byla organizovaná podle tankového стратега Heinze Guderiana. Šotec Blitzkriegu Guderian ztotožil s Rommelovy názory se svými. Stejně jako u Rommelovy knihy *Přichotná útočí*, se v Guderianově knize *Pozor, tanky!* objevují charakteristická slova: rychle a pohyblivě. Rommel dokázal za šest dní projít se svou divizí Belgií na území Francie. Stejně jako Guderian byl Rommel znám svým velením z první linie, dokázal rychle a překvapivě vést své úder do nepřátelských linií. Po překročení Masy Rommelovy jednotky urazily až 300 km. Ale i úspěch přinesl řadu nevolí nadřízených, Rommel několikrát

¹⁰⁷ HART, *Válka z druhého boku*, s. 82.

oří zejména Halder jako náčelník generálního štábu nesl velice těžce. Jenomže v této době byl Rommel velice obdivován Hitlerem. Rommelova hvězda stoupala, ale největší auru vojevůdce si Rommel vydobyl v africkém tažení.

9.2. Rommel v Africe

Erwin Rommel začal své tažení zhruba o dva měsíce dříve, než bylo plánováno. Navzdory tomu, že německé jednotky nebyly zcela koncentrovány, zahájil Rommel ve spolupráci s Italy ofenzivu proti Britům. *ŠJako v-ichni profesionální němečtí důstojníci byl i Rommel vycvičen v tom, aby v noval velkou pozornost logistice, která měla v poušti nesmírnou důležitost. Jeho protivníci, jakof i těm v-ichni profesionální britští důstojníci, ji naopak přelí-neovládali, a tento rozdíl se brzo projevil. Na jaře 1941 Rommel a jeho spojené německé a italské jednotky vyhnaly Brity s Libye.*¹⁰⁸

Dalším cílem Rommela mělo být dobytí přístavu Tobruku. Dobytí Tobruku se však Rommelovi nepovedlo. Nedisponoval dostatečným počtem jednotek. Rommel měl k dispozici i italské jednotky, které ale postrádali dostatečný výcvik pro boj a scházela jim kvalitní výstroj a také dostatečné množství. *ŠZ hlediska spojenců byl Tobruk důležitý psychologicky ó poprvé ukázal, že Němce lze zastavit. Tanky nebyly neporazitelné. Německý blitzkrieg se dal zastavit minovými poli, důlost elbou a přechovou bránicí sv j terén.*¹⁰⁹

Po vítězství Němce v ecku, nezbyvalo Britům nic jiného, než aby porazili Němce a Italy v severní Africe. Nicméně britský generál Archibald Wavell nedisponoval dostatečnými silami, aby mohl proti Němcům uspět a řekl: *ŠNaše přechovní tanky jsou pro bitvu v poušti skutečně pomalé a přechovní palba nepřátelských silných protitankových děl dochází ke značným ztrátám. Němci používají proti tankům 88milimetrová děla, která jsou v boji*

¹⁰⁸ MOSIER, s. 126.

¹⁰⁹ CAWTHORNE, s. 49.

tanky mají nad německými st edními tanky nepatrnou p evahu ve výkonu a rychlosti.¹¹⁰

Ve snaze vyprostit Tobruk z obležení podnikli Britové v kv tnu a v ervnu roku 1941 dv operace. Britové nedokázali vyuffit p íznivé situace a skute nosti, fle m li v t-í materiální p evahu. Zejména operace Battleaxe, která m la za cíl porazit Rommelova vojska, skon ila britským neúsp chem. Britové m li zdaleka v t-í tankové ztráty nefl N mci. š*Battleaxe (Vále ná sekyra), jak Britové nazvali svoji ofenzivu, byla první vážným st etem britských a německých tank , a pohyblivost N mc zdánliv potvrzovala p edstavy o tom, jak pouffvat tankové jednotky. Rommelovo vít zství nad Brity, stejn jako jeho d ív j-í poráfka Australany, ukazuje, jak silná m fle být obrana. Boje s kv tna a ervna nazna ují, jaká je síla dob e rozmíst ných d l, zvlá-t protitankových.*¹¹¹

Lze íci, fle práv v tento okamfik do-lo ke zm n Rommelovy taktiky. Německý generál si za al uv domovat po etní a materiální p evahu Brit . Za al proto vyuffvat silná 88 mm d la jako defenzivní prvek boje. š*Nejd leffit j-ím bodem, který britským vy-ím vojenským míst m p i dal-ích záv rech unikl, byla úloha ráfle 88 milimetr v obran . Nebrali v úvahu zprávy, fle toto pom rn t flké protiletadlové d lo bylo pouffito jako d lo protitankové. Kdyfl si tento fakt opofl n uv domili na podzim, po dal-ích t flkých tankových ztrátách zp sobených práv touto zbraní, stále byli umín n p esv d ení, fle takovou objemnou zbra je mofno pouffvat jen v zákopové pozici. Tak se jim neda ilo p edvídat a vyvinout taktiku proti dal-ímu postupu Rommelova defenzivního taktického manévru, jímf fl bylo pouffití d l ráfle 88 milimetr v mobilní podob .*¹¹²

V listopadu roku 1941 prob hl v severoafrické pou-ti dal-í pokus Brit porazit N mce. Poté docházelo v Severní Africe se st ídavými úsp chy, jak na jedné stran , tak i na druhé stran k dal-ím bojovým akcím, kdy sice Britové m li v t-í materiální i po etní p evahu, kterou Rommel vyvafloval

¹¹⁰ HOYT, Edwin, *Boje v severní Africe*, Praha 2003, s. 38.

¹¹¹ MOSIER, John, *Mýtus o blitzkriegu*, Praha 2004, s. 129.

¹¹² HART, D *Jiny druhé sv tové války*, s. 198.

rací palebné síly. šNásledovalo n kolik zmatených bitev u Bir el Gubi a Sídí Rezegh. Erwin Rommel si uv domil zranitelnost svých zásobovacích komunikací a 8. prosince ustoupil.ō¹¹³

9.3. Rommelův úspěch

V africkém tažení se začalo sychlovat k dalšímu obratu. šDo konce roku 1942 zahrnala britská 8. armáda pod velením generála Sira Neila Ritchieho Rommela zpátky do Libye. Opakovala se předchozí situace: nejprve postoupili Italové hluboko do Egypta, poté je Britové zahrnali zpátky hluboko do Libye, pak Rommel opakoval po ústupu italský úspěch a nakonec Ritchie opakoval první anglický.ō¹¹⁴

Jestliže na konci roku 1941 byli Němci v situaci, kdy byli nuceni ustupovat. V lednu roku 1942 se situace začala obracet. Rommel podnikl rychlý výpad a zatlačil Brity o 400 kilometrů zpět k egyptské hranici. V roce 1941 se Němci v Tobruku dobýt nepodařilo, ale v únoru roku 1942 plánovali Němci dosáhnout úspěchu a prorazit obranu Britů. šRommel v důvěře tajemství tohoto útoku spoléhal na jeho rychlé provedení. Jak řekl o vedení bleskové války, v něm měl být mistr: jednotky musí být schopny provést operace maximálně rychle a v dokonalé koordinaci. Neustále se musí vyžadovat maximální výkon a snaha, protože strana, která vyvíjí větší úsilí, je rychlejší a rychlejší v bitvě vyhrává.ō¹¹⁵ Jak už bylo zmíněno, pro Rommela bylo důležité, aby byl co nejbližší válečným operacím, mohl tak improvizovat podle vyvíjející se situace. Zatímco na britské straně jednotliví velitelé rozhodovali opaněle. šTi naopak vypracovali bojové plány, předložili svým nadřízeným, aby je provedli a pak stáli stranou a určitou dobu neměli vliv na jejich rozhodnutí. Rommel považoval za životně důležité, aby byl velitel informován o průběhu bitvy téměř okamžitě.ō¹¹⁶

Útok na Tobruk začal Rommel 19. února za pomoci bombardování německých a italských letounů. Poté Němci v tankové bitvě vyhráli z boje

¹¹³ JORDAN a WIEST, s. 70.

¹¹⁴ MOSIER, *Mýtus o blitzkriegu*, s. 127.

¹¹⁵ HOYT, s. 70.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 70.

za ali m sto postupn dobývat, cofl se nakonec poda ilo 21. ervna. Je d leflité íci, fle i kdyfl m li Britové více tank , nedokázali této skute nosti vyufflít. Chybu, kterou britský generál Ritchie ud lal, bylo to, fle nasazoval britské tankové skupiny do bitvy postupn , cofl m lo za následek t í-t ní sil, cofl N mc m umofnilo poráflet britské jednotky postupn . Britové vfdly rozd lili své tankové skupiny a úto ili postupn . Rozdíl mezi britskou a n meckou koncepcí spo íval v tom, fle Britové nekladli d raz na vyuffití svých obrn ných jednotek, spoléhali na letectvo a d lost electvo.

šAfl do podzimu 1942 spo ívala p evaha Panzerarmee v kvalit jejích obrn nc , které o t ídu p evy-ovaly britské stroje, odkázané jen na pr m rná d la ráfle 40 mm, na vynikající spolupráci mezi tanky a d lost electvem, která opa nému táboru naprosto chyb la, a na ú innost taktické podpory luftwaffe, jeffl op t m la p evahu nad RAF.¹¹⁷ Lze íci, fle britské letectvo neplnilo funkci taktické podpory, tak jako tomu bylo u N mc . Britové spí-e spoléhali na to, fle jim bitvy bude vyhrávat jen letectvo a na obrn né jednotky nebyl brán afl takový d raz jako u N mc .

9.4. Montgomery v Africe a obrat ve válce

V lét roku 1942 utrp l Rommel t flké ztráty v africkém taflení. Britské vrchní velení ud lalo n kolik zm n a p edev-ím kladlo d raz na co nejv t-í materiální a po etní p evahu, aby mohlo Osu v severní Africe definitivn porazit.

Afl s p íchodem generála Bernarda Lawa Montgomeryho se vít zství za alo p íklán t na stranu Brit . Montgomery vyst ídal generála Auchinlecka. Po svém nástupu Bernard Montgomery pe liv p ipravoval plán bitvy, s cílem získat co nejv t-í po etní i materiální p evahu, zejména pak tank . *šKdyfl byla osmá armáda p ipravena k bitv , m la nad Rommelem obrovskou p evahu. Armáda m la 767 tank , z toho 713 v prostoru fronty, 164 tank byly t flké tanky Grant. Rommel dokázal shromáfdit pouze 200*

¹¹⁷ MASSON, s. 134.

...í nejl britské tanky, ale nem l jich dostate ný
po et.õ¹¹⁸ Obrovskou p evahu ve vzduchu m lo RAF. šMontgomerymu se
poda ilo cosi mimo ádného: p esv d il RAF, aby svou vzdu-nou válku
koordinovala s tím, co se d lo na zemi, nebo e eno jinými slovy, aby
fungovala jako taktické letectvo podle n meckého modelu. V srpnu 1942 jífl
nem l Rommel v podstat fládné letectvo, takfle RAF ni ila jeho pozemní síly
stejn ú inn jako Luftwaffe v kv tnu a ervnu 1940 pozemní síly svého
protivníka.õ¹¹⁹

Montgomery tak slavil první vít zství nad N mci v bitv u Alam el
Halfa. N mci byli po této bitv donuceni ustoupit. šP evaha Brit ve vzduchu
p edstavovala nejv t-í problém, a proto musel Rommel zcela reorganizovat
obrné síly. Nemohl se ufl spoléhat na pohyblivost svých obrn ných sil p i
pomoci napadeným pozicím, protofle obrn né síly mohly být tvrd zasafleny
ze vzduchu. Obranné síly se budou muset zakopat a tvrd bojovat, aby mohly
dlouho odolávat útok m v-eho druhu, dokud nedorazí zálohy. Znamenalo to,
fle Rommel musí upustit od vedení války stylem bleskového úderu a
následného okamflitého staflení na výchozí pozice a fle od nyn j-ka budou
rozhodujícím faktorem letecké síly spojenc .õ¹²⁰

Montgomery se za al p ipravovat na rozhodující bitvu, která m la
znamenat obrat ve válce v severoafrické pou-ti. Jeho vyuffití bleskové války
lze demonstrovat p i rozhodující bitv v Africe, kdyfl u El Alameinu porazil
Erwina Rommela, cofl znamenalo obrat ve válce na africké front . Britové se
drfeli v obranných postaveních u El Alamejnu, na jedné stran m li své
k ídlo op ené o pob eflí St edozemního mo e a druhé k ídlo op ené o
nepr chodné písky Katarské prolákliny na jihu. šDne 2. listopadu britská
p chota a d lost electvo zaúto ily jako první a prorazily v n meckých
pozicích mezeru, jífl vyuffily tanky.õ¹²¹ Rommel se je-t pokusil o protiútok,
sice zni il 70 britských tank , ale britský útok nadále pokračoval a N mci

¹¹⁸ HOYT, s. 96.

¹¹⁹ MOSIER, *Mýtus o blitzkriegu*, s. 132.

¹²⁰ Tamtéfl, s. 103.

¹²¹ JORDAN a WIEST, s. 78.

la, která byla nejdlejší zbraní pro zničení silných tank Sherman. Uvdomil si, že protiútok ztroskotal a rozhodl se k ústupu z Egypta. *ŠDíky americkým tankům Sherman se v této době výrazně změnila bojová schopnost britských obrněných sil. V otázkách taktiky se Britové poprvé vyrovnali Němcům. Naučili se bojovat v poušti.*¹²²

Po porážce u El Alameinu se síly Osy začaly stahovat, Rommel byl nakonec nucen ustoupit až do Tuniska. V listopadu se v Alžírsku vylodili Američané. Zdálo se, že definitivní konec Rommela v Africe se blíží. Rommel nakonec provedl poslední ofenzivu v únoru roku 1943. V první fázi útoku proti nezkušeným Američanům uspěl. Lze říci, že za úspěch vděl novému typu tanku, kterým byl Tiger vybavený 88 mm dělem. Ten dokázal zničit americký typ tanku Sherman, který byl vybaven dělem ráže 75 mm na vzdálenost, na níž nemohl být ohrožen. Nicméně Rommel z obavy americké protiofenzivy ukončil svůj nápor a očekával další boje. *ŠKdyž byla porážka v severní Africe naprosto zřejmá a velice blízká, navrhl generálplukovník Guderian, aby vojáci z tankových útvarů, kteří už neměli ani tanky, byli letecky dopraveni z Afriky domů. Ale Hitler to absolutně odmítl.*¹²³ Tímto krokem ztratili Němci zkušenosti tankistů, kteří se mohli uplatnit ve východním tažení v Rusku.

Spojenecká ofenziva na sebe dlouho nenechala čekat. Rommel fládal o stažení a záchranu svých vojáků, ale nedokázal se. Osa byla v severní Africe definitivně poražena v květnu roku 1943.

9.5. Taktika v Africe

Co se týče taktiky tanků a jejich použití v poušti doznala jen malých změn. Němci stále používali tankovou techniku, v co nejvyšší koncentraci, zasazovali své údery do nejslabších míst nepřítele. Zatímco Britové rozmísťovali své tanky mezi přehradami a chtěli dosáhnout menšího územního obsazení, nebo chtěli prolomit obranu nepřítele s tím, že zaútočí. Ale co se týče nasazení tanků proti tankům. Němci zvolili taktiku zastavit útok a

¹²² HOYT, s. 125.

¹²³ PIEKALKIEWICZ, Janusz, *Rommel: Tajná válka v Africe 1941-1943*, Plzeň 1994, s. 230.

ále pokračovali ve svém útoku, dokud se neocitli za svojí protitankovou clonou. Němci posléze vyuffili své dlostelectvo a protitanková dlostelectva, která zastavila britský tankový postup a německé tanky posléze podnikly obchvatný manévr.

šP esn v okamžiku, kdy se pro obě strany stala blesková válka vedená tankovými jednotkami píkazem dne, si Rommel uvdomil, že pro německou armádu již nepředstavuje reálnou možnost, stejně jako si uvdomil Montgomery, že je nefunkční pro Brity ó protože nejen pomalu reagují, ale ani velitelé na nižší úrovni pro ni nemají patřičný výcvik. Navíc německé obranné zbraně byly do značné míry lepší.¹²⁴ Navíc si Montgomery uvdomil jistý paradox, Němci, kteří měli méně tanků a nákladních automobilů dokázali v důsledku jejich a reagovat z ústupu do protiútku s rychlostí. Britové v tomto faktu zaostávali.

Závěrem lze o africkém tažení říci, že kdyby Rommel měl dostatečnou početní a materiální převahu a k tomu všemu by fungovala správná logistická podpora, měl by vítězství. Britové v té době měli proti Němcům početní převahu, ale nedokázali tento potenciál rychle a drtivě vyuffit ve svůj prospěch. Britové neprevzali od Němců taktiku bleskové války. Jejich hlavními údernými silami bylo letectvo, dlostelectvo a pěchota.

10. Blesková válka – úspěch či neúspěch nové doktríny?

10.1. Německý úspěch

Lze říci, že za nejvýznamnější úspěchy německé válečné mašinérie v letech 1939 - 1941 stál ofenzivní způsob boje s vyuffitím tanků, letectva, dlostelectva, pěchoty a nákladních automobilů. Vysoká účinnost úspěchu závisela na kombinaci těchto zbraní a soustředění na rozhodující místo fronty. Úspěch operací byl také závislý na spojení mezi tanky a letadly nebo to umožňovalo soustředění palebnou sílu a tyto složky byly ve vzájemné spolupráci. Síla těchto složek se projevila při bleskových taženích v Polsku

¹²⁴ MOSIER, *Mýtus o blitzkriegu*, s. 137.

roce 1940, Němci Blitzkrieg také uplatnili při ofenzivě do Sovětského svazu v létě roku 1941.

Byl to právě Guderian, kdo přišel s vizí, která stála za vznikem německé ozbrojené síly. Zcela jasně pochopil výhody hloubkového strategického průniku, který byl dosažen pomocí rychle se pohybujících tankových vojsk. *ŠVznik tankových divizí, sestávajících se z tankových, dlelosteleckých, pěchotních, průzkumných, zpravodajských a zásobovacích jednotek umožnil masivní nasazení velkých obrněných svazů s operativními cíli.*¹²⁵ Ale Guderian musel nový koncept vedení boje prosadit u generálního štábu. Stále se setkával s odporem této doktríny, zejména u starších generálů, kteří prosazovali boj vedený pěchotou a jezdeckem. Přesvědčil pravdu o nasazování tankových divizí a s jejich pomocí dosáhnout výrazných úspěchů se například potvrdilo při překročení Masy u Sedanu. Podle plánu měl Guderian po překročení Ardenů pokračovat pěchotou a s její pomocí překročit tuto řeku. K tomu mělo dojít devátý a desátý den po zahájení ofenzivy. Jenže Guderian byl u řeky čtvrtý den po zahájení ofenzivy a přechod Masy si sám vynutil. *ŠA pak, navzdory obavám vyššího velení, vtrhl 250 kilometrů do hloubi týlových zón spojeneckých armád, aby přerušil jejich zásobovací linie. Jedenáctého dne ofenzivy dorazil k pobřeží Kanálu, od úzuv levé křídlo spojeneckých armád. Tímto bleskovým úderem v podstatě rozhodl o výsledku celého tažení.*¹²⁶ Německý blitzkrieg závisel na momentu překvapení svého protivníka, na ztrátě jeho psychologické rovnováhy a především na tom, aby nepřítel nedokázal obnovit souvislou obrannou linii. Tento moment se projevil při německé ofenzivě do Ruska v létě roku 1941. *ŠNěmci vnutili Sovětskému svazu bleskovou válku, čímž se vyutily všechny sovětské zdroje mobilizovaných vojáků, pracovních sil, výkon válečného průmyslu přesunulo do budoucnosti.*¹²⁷

¹²⁵ PIEKALKIEWICZ, *Tanková válka 1939-1945*, s. 11.

¹²⁶ HART, *Válka z druhého břehu*, s. 62.

¹²⁷ STOLFI, s. 140.

! a porážky

N mecký Wehrmacht zaznamenal v pr b hu války jistý vývoj. *šN mecká armáda prakticky vedla dv války, které následovaly po sob a vzájemn se diametráln li-ily. Afl do podzimu roku 1941, v polském, norském, francouzském a balkánském taflení a v prvních m sících plánu Barbarossa, celý sv t flasl nad prost edky Blitzkriegu. V letech 1943-1945 vedla n mecká armáda naopak a p edev-ím defenzivní boj, provázený ob asnými návraty k omezené ofenziv .ō¹²⁸*

Nejv t-í slabinou N mc b hem války se ukázal d leflitý fakt, fle nedokázali vyrobit a vyprodukovat tak moderní zbran v podstatném mnoflství, aby s nimi mohl vést válku na více frontách. Vývoj tankové války komentoval Guderian takto: *šV bleskových válkách v letech 1939 afl 1941 se potvrdila správnost ideje výstavby tankového vojska a jeho elán. Má také nejv t-í zásluhu na vít zstvích na východ a v Africe v roce 1942. Zima 1942/1943 znamenala obrat. P evaha nep ítele jifl nep ipou-t la fládné opera ní úsp chy. Av-ak tankové vojsko z stávalo v-ude oporou fronty a šhasi emō v obran i p i protiúderech. Jeho duch byl p íkladný. TMastn spojoval osv d ené zku-enosti s akceptováním v-eho nového.ō¹²⁹*

Tato práce se také zabývala otázkou, pro N mci neusp li na východní front . Jestlifle v lét roku 1941 byli blízko vít zství nad Sov ty, od roku 1942 do-lo k výrazné p em n sov tské armády, která za ala vyuffívat své iniciativy p i jednotlivých bojích. *šNové sov tské tankové a mechanizované síly byly koncipovány tak, aby d laly to, co d laly n mecké obrn né síly, to znamená, aby ude ily plnou silou proti slabým míst m v nep átelské obranné linii, rozdrtily je a vyuffily vzniklých mezer k pr niku hluboko do nep átelského území obchvatnými pohyby. Poprvé byly takto s plným úsp chem pouffity u Stalingradu a znovu se zní ujícím ú inkem u Kurska, kde se za ala projevovat dal-í zlep-ení ve vybavení a ve výcviku.ō¹³⁰ N mci byli na východ porafleni tém stejnou taktikou, jakou sami prosazovali.*

¹²⁸ MASSON, s. 325.

¹²⁹ SCHEIBERT, *N mecké obrn né jednotky*, s 5.

¹³⁰ OVERY, Richard, *Pro spojenci zvíť zili*, Praha 2008, s. 220.

i íst, fle proti N mc m stál protivník, který se mohl opírat o mnohem větší vojenské a materiální zásoby, které přispívaly k jeho porážce.

10.3. Záporné stránky bleskové války

Blesková válka nepředstavovala jen vítězství, ale poznala hranice svých možností. *ŠNegativem této koncepce kombinovaných jednotek byla skutečnost, že tanky nemohly postupovat bez celého komplexu zabezpečovacích sil, a pokud by došlo k přerušení kontaktu mezi nimi, blesková válka by se zastavila. Obdobně by se blesková válka zastavila, pokud by byla v tísni tank vyřazena z inozemí.*¹³¹ Takže blesková válka mohla být uplatněna za předpokladu, že tanky bude doprovázet mechanizovaná pěchota, motorizované dělostřelectvo, flétní jednotky a vysoce fungující logistika, a to včetně podpory taktického letectva.

Ale i tankový boj ukázal další své nevýhody. Tanky byly závislé na palivu, takže když zastavily, nastal další problém, tankové kolony byly zranitelné při útoku nepřítelovy pěchoty. Takže například Poláci postupem času, zavedli útok na německé tanky, když nebyly v pohybu a stály v kolonách. Tento postup poté převzali i Sověti. Největší zbraní jak proti tankovým jednotkám úspěšně, bylo zavádění minových polí.

Neúspěch tanků a letectva se ukázal, také v Zimní válce, kdy po etn a materiálně vyspělí Sověti dlouho nedokázali porazit slabé Finy. I když Sověti tehdy disponovali skvělým tankem KV-1 nedokázali využít potenciál tankových jednotek. Sověti totiž kladli důraz na prosazení pěchoty v boji, takže tankové jednotky nehrály při útoku hlavní roli. Finové také zastavili sovětské tanky pomocí minových polí.

Bleskovou válku nebylo možné uplatnit ve městech i opevněných. To Němci poznali v Rusku, když byli schopni denně urazit několik stovek kilometrů a na volném poli obkličovat sovětské jednotky. Ovšem, když dorazili k bráněným místům, jejich postup se zastavil. To potkalo Němce u

¹³¹ STOLFI, s. 195.

ingradu. šSSSR nebyl Francie a Moskva nebyla Pa ířl, Guderian by se v hlavním m st dostal do pasti a vále ná zku-enost, po ínaje Var-avou, prokázala nezp sobilost tank pro pouli ní boje.¹³²

Závěr

Blesková válka ukázala b hem druhé sv tové války svoje obrovské výhody k dosažení velkých, ale i malých vít zství. P edev-ím to byla práv blesková válka, která v prvních letech války dokázala N mecku zajistit adu významných úsp ch . Práv tato vít zství vytvo ila pro tehdy nezastavitelnou n meckou armádu auru neporazitelnosti. V rozmezí let 1939 afl 1941 dokázali N mci vít zit nad protivníky díky opera ním plán m, momentu p ekvapení a své protivníky p ekvapili bojovou inností.

Nicmén blitzkrieg nevznikl se zahájením samotné války, o vznik nové koncepce se ve 20. letech nejvíce zasloufil Heinz Guderian, který sice erpal od britských a francouzských teoretik tankového boje, ale byl to on, který se nejvíce v p edvále ném období zasazoval o vytvo ení nové taktiky a v neposlední ad byl hlavním str jcem n meckého blitzkriegu v Polsku, Francii a p i po áte ním útoku na Sov tský svaz. Právem m fleme adit Guderiana mezi významné vojev dce, nebo šrychlý Heinzō jak se mu také p ezdívalo, vyvinul unikátní vojenskou doktrínu a svými velitelskými schopnostmi dokázal tuto teorii p enést i do praktického využití.

šN mci zvít zili, protofle toto nové pojetí vedení války zvládli. Spojenci byli porařeni, protofle ho nepouřřivali. Klí em bylo nasazení tank , které prorazily hluboké díry v nep átelských obranných liniích, a vyuřřití letecké podpory na ni ení silných op rných bod . Spojenci, a jřřl Poláci, Belgi ané nebo Francouzi, byli navyklí na star-í, p -í a jřřdní rytmy vedení války a nebyli schopni p izp sobit se rychlým pohyb m vysoce motorizovaných n meckých jednotek.¹³³ Lze íci, fle N mci podobným zp sobem dokázali v lét roku 1941 zdecimovat ruské síly natolik, fle jim chyb lo pouze málo k tomu, aby definitivn porazili Sov tský svaz.

¹³² MASSON, s. 229.

¹³³ MOSIER, *Mýtus o blitzkriegu*, s. 53.

armády při dosahování úspěchů nebyla dokonalá výzbroj a výstroj, nýbrž koncept ní schopnosti Němců. Základem jejich koncepce byla rychlost a integrita zbraní. Velitelé Wehrmachtu byli schopni při rychlém rozhodování, a šlo se jednat o fázi útoku nebo obrany. Spojenci a jejich velitelé nedokázali tak obratně využívat všechny složky bojových jednotek. Němci neměli nikdy tak mechanizovanou armádu jako jejich soupeři na bitevním poli.

Těmito roky představovaly tankové jednotky společně s Luftwaffe pány na válečných polích druhé světové války. Zastavil je až vývoj války, kdy Spojenci dokázali převzít některé rysy německé vojenské doktríny. Němci navíc byli zastaveni zdrcující převahou jejich nepřátel v lidských silách a jejich vojenským vybavením.

Blitzkrieg se zastavil na území Sovětského svazu. Jak už bylo zmíněno, Sovětský svaz se ocitl na prahu vojenského zhroutil v létě roku 1941. Němci stáli proti početně silnější armádě, která neměla žádnou vypracovanou vojenskou doktrínu, aby Němce mohla zastavit. Zlom ve válce na východní frontě nastal v rozmezí let 1942 až 1943, kdy došlo k taktické změně Rudé armády. Cílem sovětských tankových a mechanizovaných jednotek bylo útočit na slabá místa protivníka, rozdrtit jejich slabou obranu a následně jim provést průnik do hloubky nepřátelského území obchvatnými pohyby. Sověti od Němců kopírovali také součinnost pozemních a leteckých sil. Uvědomili si, že musí zajistit vzdušnou převahu nad protivníkem, aby mohli následně útočit tankovými skupinami. Po porážkách Němců u Stalingradu, zasadili Sověti svému nepříteli definitivní úder v bitvě u Kurska v roce 1943, od té doby převzali plnou iniciativu do svých rukou a Němci přešli do defenzivy. Převaha Sovětů se ukázala být rozhodující.

Tato práce neměla za cíl zmapovat jednotlivá tažení druhé světové války. Měla ukázat, jak Heinz Guderian dokázal prosadit svoji koncepci, která měla zajistit Německu vítězství v Evropě. Tato práce měla ukázat, jak Němci dokázali využít všechny prvky Blitzkriegu k tomu, aby porazili

. A také měla za cíl přiblížit, pro Blitzkrieg neuspěl.

Tato vojenská doktrína neskončila s druhou světovou válkou, ale stala se vzorem pro armády celého světa do dalších let. A uříkáme o třídenní válce v roce 1967, nebo při operaci Bouda v roce 1995.

Blesková válka zanechala své dědictví i do dalších válečných konfliktů.

11. Seznam použité literatury

11.1. Seznam vydané literatury

- BETHELL, Nicholas, *Útok na SSSR*, Praha 2000.
- BISHOP, Chris, *Organizace a boj tankového vojska německé armády ve druhé světové válce*, Praha 2010.
- CAWTHORNE, Nigel, *Bitvy druhé světové války*, Frýdek-Místek 2007.
- COLVIN, John, *fiukov*, Praha-Plzeň, 2006.
- DEIGHTON, Len, *Blitzkrieg, Od Hitlerova nástupu po pád Dunkerque*, Praha 1994.
- FORTY, George, *Velitelé tankových vojsk*, Praha 1994.
- HART, Liddell, *Dějiny druhé světové války*, Brno 2002.
- HART, Liddell, *Válka z druhého pohledu*, Brno 2004.
- HOYT, Edwin, *Boje v severní Africe*, Praha 2003.
- JORDAN, David a WIEST, Andrew: *Atlas druhé světové války*, Praha 2006.
- KNOPP, Guido, *Hitlerovi válečníci*, Praha 2002.
- MACKSEY, Kenneth, *Guderian. Tankový generál*, Brno 1996.
- MACKSEY, Kenneth, *Tank proti tanku*, Praha 2003.
- MASSON, Phillippe, *Historie německé armády 1939 až 1945*, Praha 2006.
- MCCARTHY, Peter a SYRON, Mike, *Tanková válka: Vzestup a pád Hitlerových tankových divizí*, Praha 2003.
- MOSIER, John, *Mýtus o Blitzkriegu*, Praha 2004.
- MOSIER, John, *Vzestup a pád německé válečné mechaniky 1918-1945*, Praha 2008.
- NIGEL, Thomas, *Německá armáda za druhé světové války*, Praha 2007.

vojenci zvíť zili, Praha 2008.

PIEKALKIEWICZ, Janusz, *Tanková válka 1939-1945*, Plze 1995.

PIEKALKIEWICZ, Janusz, *Rommel: Tajná válka v Africe 1941-1943*, Plze 1994.

REUTH, Georg, *Konec jedné legendy Rommel*, Praha 2006.

SCHEIBERT, Horst, *To byl Guderian*, Plze 1994.

SCHEIBERT, Horst, *N mecké obrněné jednotky 1939-1945*, Plze 2003.

STOLFI, Russel, *Hitlerovy tanky na východ*, Brno 2007.

11.2. Seznam vydaných pramenů

GUDERIAN, Heinz, *Guderian, vzpomínky generála*, Brno 2004.

MANSTEIN, Erich von, *Ztracená vít zství*, Praha 1993.

11.3. Seznam internetových zdrojů

<http://www.panzernet.net/panzernet/start.php>

12. Resumé

Bakalářská práce se zabývala novou vojenskou doktrínou, která se vyvinula v předválečném období a která výrazně ovlivnila počátek druhé světové války a její jeblesková válka. Práce se zaměřila na to, proč Německo dokázalo v rozmezí let 1939 až 1941 vítězit nad všemi soupeři, kteří se mu postavili na válečném poli. Důraz byl položen na novou koncepci a tím byl Blitzkrieg. Blitzkrieg sám o sobě byl prosazován jeho nejvýznamnějším teoretikem, tankovým velitelem Heinzem Guderianem. Guderiana lze právem označit za šotce Blitzkriegu. Cílem práce bylo odpovědět na otázky, které byly kladeny již v úvodu psaní této práce. Tato práce kladla důraz především na německou armádu, která vyutila všechny prvky Blitzkriegu k tomu, aby uspěla. Zároveň ukazuje, proč Němci neuspěli sbleskovou válkou i na území Sovětského svazu a nedosáhli tak definitivního vítězí nad Sověty a byli nakonec poraženi.

This Bachelor dealt with a new military doctrine, developed in the prewar period which significantly affected the beginning of the World War II and that is the Blitzkrieg. Work has focused on the question why Germany was able to win over all its rivals, who opposed it on the battlefield, in the years 1939 - 1941.

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

on Blitzkrieg as a new concept of warfare. Blitzkrieg itself was advanced by its most important theorist, the panzer commander Heinz Guderian, who is rightly described as the father of Blitzkrieg. The aim was to answer the questions that were asked at the beginning of this project. This work had concentrated primarily on the German army which used all the elements of Blitzkrieg to succeed. It also shows why German Blitzkrieg failed on the territory of the Soviet Union, and why it was eventually defeated.